

DUHOVNO ŽIVLJENJE

OKTOBER 1988

MISION DE LA FAMILIA

Es propio de la vocación matrimonial encauzar el instinto, integrándolo en una práctica generosa y en un espíritu de sacrificio confiado en la ayuda de la gracia.

Puesto que Dios ha integrado, en el encuentro conyugal, el sentido unitivo con el procreador, uniéndolos inseparablemente, todo acto matrimonial ha de quedar abierto a la transmisión de la vida. En consecuencia es lícito el uso de los períodos infecundos, en cuanto respeta el doble sentido mencionado. Por el contrario es ilícito el empleo de todos los medios anticonceptivos con los que el encuentro íntimo de los esposos, desvirtuado artificialmente de uno de sus sentidos, se torna infecundo.

El amor, que lleva a los esposos a dar la vida a sus hijos, los impulsa también a comunicarles un modo de vivir, una meta y un sentido. Así, el servicio de la vida, que comienza con la procreación, se prosigue en la educación.

Desearíamos encontrar la palabra más adecuada para encender el entusiasmo y fortalecer el ánimo de los padres en esta perenne tarea, que los tiempos modernos han tornado más ardua.

(Conferencia Episcopal Argentina)

O, VODI ME, DOBROTNA LUČ

O, vodi me, dobrotna, blaga luč!
V temi, ki me obdaja, vodi me!
Temna je noč in daleč sem od doma,
ti vodi me, ti razsvetluj mi pot!
Ne prosim, da bi v širne zrl daljave:
naj vidim pred seboj le za korak.

Drugačen bil sem kakor zdaj nekoč,
te nisem prosil, da me vodiš ti;
želel sem sam določati si pota:
a zanaprej ti vodi me povsod!
Predan napuhu bil sem in praznoti:
O, ne spominjaj mojih se zablod!

Bila z menoj je zdavnaj tvoja moč,
me varno bo vcdila še naprej
prek pušč, močvar in skal in rek besnečih,
dokler ne mine noč in prismejo
se v svitu jutra angelov obrazi,
pozabljenih za hip, spet ljubih kot nekoč.

John Henry Newmann

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIJA

LETO 55

OKTOBER 1988

Ob desetletnici nastopa Janeza Pavla II.

Deset let mineva, odkar je Petrov sedež zasedel Janez Pavel II. Ob zamenjavi je nastopila nova zgodovinska pojava, z drugimi osebnimi potezami v obrazu, govorjenju in nastopu, s posebnim načinom približevanja množicam in z lastnimi prijemi pri uradnem izvrševanju trojne oblasti. Svetega očeta si danes predstavljamo v podobi Karla Wojtyła, človeka, ki je toliko ljudem prirastel k srcu, ki ga hvalijo zaradi dobrote, priljudnosti, nadarjenosti in drugih lastnosti, ki priporočajo njegovo osebnost.

Vse to so okoliščine, ki jih seveda ni prezreti. Pomembne so za današnjo prisotnost Cerkve v svetu, tako pred ljudmi poedinci kot na ravni vodilnih dejavnikov v civilnih družbah. Njihovo pomembnost že zdaj vrednotijo opazovalci svetovnih dogajanj in jih bo preučevala zgodovinska znanost v poznejših dobah. Za naš odnos do njega pa vendar nimajo temeljnega pomena. Poglavitno, kar vsakokratnega papeža povzdiguje pred člani Cerkve, je njegovo pooblaščenje: Pasi moja jagnjeta! Človek je, zato se navzgor sam skrušeno označuje za služabnika božjih služabnikov in v zboru apostolskih naslednikov le za prvega med enakimi. A navzdol je v mejah svojega poslanstva za vse Kristusov zgodovinski namestnik, med vsemi ljudmi torej najvišje postavljen. Je poglavar družbe, ki je ob ustanovitvi prejela obljubo božjega Sina, da bo z njo do konca sveta, in ima

Njegovo poročstvo, da je peklena vrata ne bodo premagala. Je pa tudi predstavnik ustanove, ki je nad članstvom in organizacijskim aparatom in je samo skrivnostno telo božjega Ustanovitelja.

Ko Janez Pavel II. uživa pred svetom spoštovanje zaradi osebne človeške razsežnosti in zaradi privrženosti stotin milijonov ljudi, ima torej za člane Cerkve vse drugačno, objektivno avtoriteto. Kjer je Peter — tam je Cerkev! Božja Cerkev stoji na Petrovi skali in Peter se danes imenuje Janez Pavel II. Brez edinosti z njim ni Cerkve. Ko je bilo proglašeno Petrovo prvenstvo, je bila njemu in naslednikom zagotovljena prisotnost moči Svetega Duha, posebna milost, ki se jim nenehno ponuja v pomoč pri izvrševanju neizrekljivo visoke in odgovorne službe. Vsak papež je tako v posebno neposredni božji prisotnosti.

Tega pa ni razumeti tako, kot da Sveti Duh piše z roko svetega očeta in da neodklonljivo narekuje vsako njegovo ravnanje. Če bi bilo tako, bi papež ne imel svobodne volje in bi mu bilo odvzeto človeško dostojanstvo, vsa osebna odgovornost in tudi zaslužnje. To vendar ni mogoče. Vso svojo službo opravlja s polno zavestjo osebne odgovornosti, zato čuti zadoščenje ob uspehih in obžalovanje ali tudi krivdo ob manj srečnih posegih. Pred temi niti poglavar Cerkve ni zavarovan. Od samega prvega papeža dalje nam cerkvena zgodovina kaže primere manj ugodnih potez v vodstvu, nekatere osebne nevrednosti in celo nihanja v primernem učenju pravega nauka. Čeprav je bilo od začetkov krščanstva v splošnem prepričanju, velja šele od druge polovice prejšnjega stoletja kot obvezen nauk, da se papež ne more motiti, kadar izrecno razglša versko ali нравno resnico. Vse drugo je prepuščeno njegovi zdravi preudarnosti in osebni prepričanju in je precej odvisno od temperamenta, izobraženosti, spretnosti in organizacijskih sposobnosti, posebno pri izbiranju svetovalcev in pomočnikov, pa seveda od zavestnega sodelovanja z milestjo.

Svetemu očetu v njegovi službi ni lahko, ko mora oznanjati nespremenljivo resnico v vedno hitrejšem utripanju sveta. Zaveda se, da se Cerkev ne sme odmikati od ustaljenih izročil, a mora vendar v korak z današnjo stvarnostjo, naglo razvijajočo se družbeno tehniko in tako spremenljivo miselnostjo. Pri tem mu je treba veliko modrosti za pravilno presojanje, kaj bo dušam v prid. Papež in z njim drugi pastirji vedo, da bodo imeli toliko bolj srečno roko, kolikor bolj se bodo prizadevali za rast v božjih krepostih in tudi v naravnih krepostih modrosti, pravičnosti, srčnosti in zmernosti. Pomanjkljivosti v kateri koli od teh kreposti lahko povzročajo škodo. Človeškim slabostim nihče ni trajno izvzet.

Kaj pa nam nalaga naše članstvo v Cerkvi? Z ene strani je današnji duh človeštva vse bolj usmerjen k teženju po navezanosti, neomejeni svobodi od pravnega določanja in prisile in tudi od družbenih etičnih norm. Zato je tudi v Cerkvi čutiti kdaj preveč poženja po samovolji, po neobzdrani kritiki preteklosti in hlepenja za novotarijami. Po drugi strani pa nam vse bolj prihaja v zavest, da smo kot božje ljudstvo tudi mi vsi Cerkev, da nismo od nje samo odvisni, ampak da smo zanjo tudi soodgovorni. V tem duhu smo z lanskega katoliškega shoda poslali svetemu očetu zagotovila vdanoosti v ljubezni, pokorščini in zvestobi. Kot Izraelci Mojzesu mu hočemo opirati roke, da mu ne omahnejo.

Papež je potreben naše ljubezni. Pomislimo, kako mora biti utrujen od neznanskega bremena odgovornosti, ki jo je sprejel! Kako ga mučijo dvomi pred taktičnimi odločitvami in kako se v trenutkih razpoloženske praznine čuti samega ob vsem aparatu, ki ga vsak čas obdaja! Zavest, da je ljubljen, mu lahko sladši grenkobo, ki mu gotovo ni odvzeta.

Svetemu očetu potem obljubljam pokorščino. On vé, da pokorščina ni slepa predanost, ampak je zavesten dej volje. Mi pa se zavedamo, da zatržno brez zmote ohranja celoten verski nauk, da po zrelem prepričanju uči pravo pot našega življenja in da z najboljšo voljo uravnava pot Cerkve. Obljuba pokorščine seveda vključuje morebitni pridržek nepristojnosti, gotovo pa za vsak čas odprto pripravljenost za sprejemanje avtoritativnih očetovskih navodil za življenje in vladarskih ukrepov v družbi Cerkve. Vsebuje pa tudi zagotovilo, da bomo zanj prosili, naj mu božji Duh posebno v težavah navdihuje modrih odločitev, ki naj jih sprejema s pravo srčnostjo in zmernostjo, da bodo pravične glede na božje pooblaščenje.

Obljubljam končno papežu vdano zvestobo, voljo, da se nikoli ne bomo ločili od njega. Brez njega ni Cerkve in zunaj Cerkve ni zveličanja za tiste, ki se tega zavedajo. Obenem bomo podvojili prav zdaj prošnje za milost vsem, ki so se ločili ali so v nevarnosti, da se ločijo, pa tudi vsem, ki po svoji službi skrbe za odnose in ravnanja, katera lahko vplivajo na ohranjanje cerkvene edinosti.

Božidar Fink

Gospod Bog, svojega služabnika papeža Janeza Pavla si izbral za naslednika apostola Petra in za pastirja vsega svojega ljudstva. V Kristusovem imenu naj brate potrjuje v veri. Naj bo vsa Cerkev z njim povezana z vezjo miru, edinosti in ljubezni. Tako bomo vsi v tebi, pastirju naših duš, spoznali resnico in dosegli večno življenje. Po Kristusu, našem Gospodu. Amen. (Po Rimskem misalu)

Pred 10 leti je bil izvoljen papež Janez Pavel II.

„Bilo je dejanje zaupanja in hkrati tudi velikega poguma, da ste hoteli za rimskega škofa poklicati moža, ki ni Italijan,“ je dejal papež Janez Pavel II. kardinalom dva dni potem, ko so ga 16. oktobra 1978 izvolili za najvišjega pastirja katoliške Cerkve. V teh 10 letih svoje odgovorne

službe je novi papež zaupanje kardinalom povsem opravičil. Vsem ljudem se je zelo priljubil. Izoblikoval je svoj „slog papeževanja“: slog prisrčnosti, neposrednosti, domačnosti; slog, ki je ljudem zelo ljub, ker je slog evangelija. Ne ostaja zaprt v svoje sobane. Je pač dušni pastir, ki se ob neposrednem stiku z ljudmi razživi.

„Kardinali so iskali moža globoke vere, moža molitve in dušnega pastirja,“ je dejal po izvolitvi novega papeža poljski primas kardinal Višinski. „Hotel so moža dobrote, prisrčnosti, čutečega moža, ki bi mogel svetu razodevati božjo ljubezen. Ta želja je bila tako splošna in močna, da je premagala tudi pregraje štirih stoletij cerkvene tradicije: pregraje jezika in narodnosti.“ Vse te lastnosti so združene v papežu Janezu Pavlu II., Poljaku, ki je pretrgal 455 let dolgo verigo Italijanov na čelu katoliške Cerkve.

Svet je odločitev kardinalov sprejel s simpatijo: kot dokaz, da je Cerkev vedno mlada; kot napoved nove dobe v njenem življenju. Tudi Italijani so se z izvolitvijo rimskega škofa, ki prihaja „iz daljne dežele“, kmalu sprijaznili.

Najbolj je te izvolitve bila vesela Poljska. In upravičeno. Sprejeli so jo kot plačilo za svoje ti-

sočletno, tako zelo preskušano zvestobo Kristusu in Cerkvi. Vesselje je pomešano z žalostjo. „Izgubili smo odličnega škofa — dobili smo papeža.“

V krstni knjigi župnije Wadowice, ki je danes mestece z okoli 13.000 prebivalci in bi ga naši kakšnih 30 km jugozahodno od Krakova, najdemo v latinščini zapisano, da je bil Karol Wojtyła, zakonski sin Karola, podčastnika poljske vojske, in Emilije Kaczorowske, rojen 18. maja 1920 in krščen 20. junija istega leta. Tam so zaznamovana vsa njegova „napredovanja“ v cerkvenem občestvu: od birme do izvolitve za papeža.

Karol je imel nekaj let starejšega brata Edvarda, ki je končal medicino in je umrl ob epidemiji škrlatinke proti koncu vojne. Sestrica pa je umrla še v nežni življenjski dobi. Družina je imela stalne dohodke, ker je bil oče podčastnik poljske vojske. Starejši prebivalci Wadowic se spominjajo, da je Karol hodil v šolo v obleki, narejeni iz očetove uniforme, iz česar se da sklepati, da očetova plača ni bila ravno velika.

Osnovno in srednjo šolo je Karol obiskoval v domačem kraju. Z osmimi leti je bil pri prvem svetem obhajilu in od takrat naprej je bil tudi mašni strežnik, ker je bila njihova hiša prav zraven cerkve. Devetletni Karol je leta 1929 doživel prvo veliko žalost svojega življenja: nenadoma mu je umrla mama, na katero je

bil zelo navezan. Zdaj je njega in brata vzgajal oče. Leta 1932 se je Karol vpisal v gimnazijo. „Bil je najboljši učenec na šoli,“ se ga spominja eden od sošolcev. „Odlikoval se je v vseh predmetih in zelo je ljubil šport. Pozimi je smučal, poleti je plaval in se vozil s kajakom po bližnji reki Skavi.“ Edvard Zacher, ki je že od leta 1932 župnik v Wadowicah, pa ve povedati: „Bil je vesel, a zelo marljiv fant. Šest let sem ga učil verouk na gimnaziji. Kot klop se je prilepil na knjige, rad pa se je tudi igral.“

Leta 1938 je z odliko napravil maturo in oče je sklenil, da ga pošlje študirat na univerzo v Krakov, kjer je že študiral starejši sin Edvard. To je bila za očeta velika žrtev. Karol je kazal posebno veselje za književnost, zato se je vpisal na fakulteto za književnost in filozofijo jagelonske univerze v Krakovu, najstarejše na Poljskem in med najstarejšimi v Evropi (1364). Študiral je lahko samo eno leto, kajti že v začetku septembra 1939 so Poljsko preplavile Hitlerjeve čete. Vse šole so zaprli. Karol je postal delavec: najprej v kamnolomu blizu Krakova, potem pa v kemični tovarni „Solvay“. Delo v kamnolomu je bilo trdo in preveč naporno za ubogega študenta, čeprav je bil kot športnik vzdržljiv, toda bil je podhranjen, zato ga že leta 1940 najdemo v tovarni sode v predmestju Krakova, kjer je ostal štiri leta. Z delavci se je spopri-

jateljil. „S tem, da sem šel delat v tovarno, sem se rešil deportacije (Nemci so vse za delo sposobne moške in tudi ženske odpeljali v svoje tovarne, da so delali predvsem za potrebe vojske), obenem pa je bilo to koristna izkušnja.“ To so bila zanj naporna leta: čez dan je delal, ponoči pa študiral. Še vedno književnost, kajti sanjal je o tem, da bo postal slaven igralec. Talent je imel in pokazal ga je pri raznih amaterskih nastopih.

Leta 1941 mu je umrl oče. To je bil zanj nov udarec. Težko je prenašal nacistično nasilje. Da bi ohranjal smisel za lepoto poljske besede, je ustanovil odporniško gledališče. Izvajali so klasična dela domačih in tujih avtorjev.

Na duhovniški poklic je začel misliti na pobudo nekega preprostejšega krojača. Delala sta skupaj v kamnolomu in se večkrat pogovarjala o smislu življenja in o Bogu, o duši... Karol je prosil tedanjega krakovskega nadškofa Sapieha, če bi lahko študiral za duhovnika. Semenišča so bila vsa zaprta, zato je Karol študiral doma, potem pa opravil izpite na škofiji. Ko je bilo vojne konec, je bil mogoč kolikor toliko reden študij. Na pravnik Vseh svetnikov, 1. novembra 1946, je Karol Wojtyła postal duhovnik. Nadškof Sapieha ga je dobro poznal in je računal nanj, zato ga je takoj po novi maši poslal v Rim nadaljevati študije. „Tako suhega in izpitega duhovnika še nismo vide-

li,“ pripovedujejo njegovi tedanji kolegi z dominikanske univerze Angelicum v Rimu, kjer je Karol ostal do leta 1948, ko je postal doktor filozofije z delom „Razprava o veri pri sv. Janezu od Križa“. Sošolci so ga občudovali, ker je vedno „delal za tri“. V tistih dveh letih, ko se je pripravljaj na doktorat, je obhodil pol zahodne Evrope. Zanimalo ga je zlasti delo z mladimi, zato je preučeval katoliške mladinske organizacije.

Leta 1948 se je vrnil na Poljsko. Služboval je na neki predmestni župniji kot kaplan, obenem pa se je pripravljaj na doktorat iz teologije v Krakovu. Postal je župnik mestne župnije sv. Florijana v Krakovu, kjer se je izkazal kot odličen organizator dela z mladimi. Škof je želel, naj postane profesor na katoliški univerzi v Lublinu in na teološki fakulteti v Krakovu. Obe službi je uspešno vršil do leta 1958, ko je bil imenovan za krakovskega pomožnega škofa. Z 38 leti je bil najmlajši poljski škof. Po smrti kardinala Sapieha leta 1964 je postal nadškof in metropolit drugega najpomembnejšega poljskega mesta. Odločno je zastavil svojo besedo za pravice Cerkve, za človečanske pravice svojih vernikov. Poudaril je troje: pravičo do novih cerkva, dostop do sredstev javnega obveščanja (tisk, radio, televizija), verouk v šolah. Vidno vlogo je odigral na koncilu, kjer so bili njegovi posegi vedno

tehtni. V domači škofiji je imel vedno čas za tri vrste ljudi: za mladino, za uboge in za bolnike. Te ima pri srcu, kot je pokazal, tudi kot papež.

S športom se je ukvarjal že kot šolar, potem pa je od časa do časa čutil potrebo, da se sprosti, da se za nekaj časa povsem odtrže od dela. Najboljše sredstvo za to je šport: smučanje, plavanje, hoja v goro.

Ko pa je prišel na konklave v Rim in so ga na letališču slikali, je fotoreporterjem dejal: „Kaj me slikate, menda ja ne mislite,

da bom postal papež?“ Prtljaga, ki jo je prinesel s seboj v Vatikan, je bila izredno revna, zelo bogata pa je njegova duhovna prtljaga: vera, ljubezen do božje Matere Marije, želja, da bi čim bolje služil Cerkvi in svetu.

Svoj nastopni govor je sklenil s prošnjo: „Obračam se na vse ljudi — na vsakega človeka (in s kakšnim spoštovanjem mora Kristusov apostol izgovarjati to besedo: človek): molite zame! Pomagajte mi, da bi vam mogel služiti!“

Silvester Čuk

Življenje papeža Janeza Pavla II.

Poznamo pregovor: „Kdor vstopi v konklave kot papež, pride iz njega kot kardinal.“ Včasih pa se vendarle pripeti, da vstopi kdo kot kardinal in pride ven kot papež. Vprašujem se, ali ima človek o papežu enake predstave, ko ga gleda, in takrat, ko sam postane papež. Z drugimi besedami, rad bi zvedel, če je pojmovanje Karla Wojtyła o papeštvu ostalo nespremenjeno tudi potem, ko je postal Janez Pavel II.

Zastavil sem mu to vprašanje. Papežev odgovor je izviren. Krakovski kardinal je zapustil konklave kot rimski škof.

„Pastirska služba rimskega škofa na Petrovem sedežu ima svoj smisel in dopolnitev v izročilu in predvsem v naukih za-

dnjega cerkvenega zbora. Tu ne

pride v pošte v samo tretje poglavje konstitucije **Luč narodov** glede hierarhične ureditve Cerkve in posebej škofovstva, temveč celoten koncilski nauk. Jasnó, da Petrov naslednik ne more dandanes opravljati Petrovega duhovniškega poslanstva drugače kakor edinole v duhu tega nauka.

Koncil je poudaril zbornost škofovske službe in poslanstva v Cerkvi. V tem duhu je treba razumevati in uresničevati vodilno službo in poslanstvo rimskega škofa. Apostolom, ki so bili nekakšen vzorec škofovskega zbora, ker so sami predstavljali zbor dvanajsterih, je Kristus rekel: 'Vi vsi ste bratje'. Sodim, da si mora Petrov naslednik globoko vtisniti v srce te besede. Če je bratstvo obseženo v poklicu vsakega kristjana, mora biti **tem bolj** obseženo v zbornosti škofov.

Hierarhična zgradba Cerkve nam mora pomagati, da uresničimo Kristusove besede 'Vi vsi ste bratje'.

„Izkušnje, ki sem jih pridobil v Krakovu, me opozarjajo, da so pomembni obiski raznih skupnosti, predvsem župnij. Seveda to ni edina papeževa dolžnost. Vendar pa ji pripisujem bistven pomen. Dvajsetletna skušnja me je izučila, da se župnija po škofovem obisku čedalje bolj vključuje v obsežnejšo strukturo Cerkve in tesneje oklepa Kristusa. Moji obiski v rimskih župnijah so nujno krajši, saj sem se mo-

ral odpovedati načrtu, ki sem ga nekdaj izvajal v Krakovu. Obširnejši in nadrobnejši načrt pa imajo na skrbi pomožni škofje.

Ta srečanja ob poslušanju božje besede in obhajanju evharistije imajo v bistvu namen, da se 'božje ljudstvo zbira'. **To je osrednji dogodek obiska.**“

Za marsikoga od nas je vera stalna tema notranjih razpravljanj, ki niso vselej plodna. Pri Janezu Pavlu II. pa kaže, da je vera nekaj „naravnega“. Sprašujem se, če je v njem vedno vlada kot vladar nad mirno deželo.

„O človeku, tako se mi zdi, smemo reči, da je 'veren po naravi', o človeki duši pa, da je 'naravno krščanska'. Vendar je treba še določiti razmerje med vero in naravno vernostjo. Vera kot oseben pristanek besedi živega Boga, ki se končno in nepreklicno izraža v Jezusu Kristusu in po Jezusu Kristusu, pa je vprašanje, ki si ga je treba poglobljeno ogledati.“

„Že od zgodnjih otroških let sem se znašel v verskem ozračju in v družbenem polju, trdno zasedranem v pričujočnosti in delovanju Cerkve. Kljub temu — mor biti pa prav zato — se mi zdi pomembnejše trditi, da se vera, kolikor je 'osebni pristanek na božjo besedo, izraženo v Jezusu Kristusu', nenehno poraja in razvija. Moja življenjska pot me upravičuje za takšno trditev. Hkrati pa sem prepričan, da moja ve-

ra, ni bila v nobenem obdobju mojega življenja zgolj 'sociološki' pojav, ki bi izhajal iz navad in nravi mojega okolja, sploh iz dejstva, da so drugi okrog mene tako verovali in ravnali. Svoje vere nisem nikoli imel za 'tradicionalno', čeprav je v meni čedalje bolj raslo občudovanje cerkvene tradicije in tistega njenega živega deleža, ki je pojil življenje, zgodovino in kulturo mojega naroda.

Pa vendar sem vedno ugotavljal, da nima moja vera nič opraviti s kakršnim koli konformizmom, marveč da se je poročila v globinah mojega lastnega jaza in je bila tudi sad mojega prizadevanja, ko sem iskal odgovora skrivnostim človeka in sveta. Čedalje jasneje sem spoznaval, da je vera dar. Ko sem notranje do-

zorel, pa mi je postalo očitno, da vera vsebuje moj osebni in svobodni odgovor na božjo besedo, izraženo po Jezusu Kristusu, učlovečeni Besedi. Tako torej: moja vera je bila od vsega začetka božji dar; postopno in vedno globlje sem jo doživljal edinole kot podarjeno notranjo stvarnost."

„Kristjanom od zibelke,“ kakor pravijo anglosaški narodi tistim, ki imajo srečo — včasih jo premalo cenijo — da se rodijo v krščanski družini, se vera sploh predstavlja kot predlog okolja in vzgoje, vendar ne izključuje — res je nasprotno — svobodne opredelitve, spričo katere „se osebna vera ustvarja (mislim, da ste pozorni na ta izraz) in nenehno razvija.“

André Frossard

DVOJNE SLEDI V PESKU

Snoči sem imel sanje. Sanjalo se mi je, da sem v družbi z Gospodom hodil po morski obali in v noči — kakor na filmskem platnu — so odsevali vsi dnevi mojega življenja. Za vsak dan so se prikazale dvojne sledi v pesku: moje in Gospodove.

Ustavil sem se... in sem videl, da je na nekem delu poti bila samo ena sled. In ti deli poti so sovpadali z dnevi moje največje tesnobe, največje samote, največje bolečine.

„Gospod,“ sem Mu rekel, „Ti si mi obljubil, da boš z menoj vse dni... in jaz sem šel za teboj. Zakaj si me zapustil v mojih najbolj črnih dneh?“

„Sin moj,“ mi je odgovoril z neskončno nežnostjo, „jaz te ljubim. Obljubil sem ti, da te ne bom nikoli zapustil... in nisem te zapustil. Ko si videl eno samo sled... je bilo, ker sem te jaz nosil na svojih ramenih.“

Walter Teixeira

Izjava II. katoliškega shoda

Slovencev v Argentini o naših domovih

organizacijah in ustanovah

1. Krajevni domovi in druge ustanove naj vztrajno in načrtno goje slovenski jezik in kulturo in skrbе za ohranjanje izročil, pobujajo pa tudi čut za živa gibanja v vsem narodnem telesu.

2. Vzgajajo naj k moralni odgovornosti vseh rojakov, da bodo zvesto sledili poslanstvu, ki ga imajo kot pripadniki politične emigracije.

3. Slovenske ustanove naj bodo resnične šole demokratičnega sožitja, v katerem bo družba služila življenju in razvoju človekove osebe, poedinec pa bo čutil soodgovornost za uspešnost družbenih prizadevanj..

4. Poglabljajo naj medsebojno vzajemnost, ki more rasti le ob osebni velikodušnosti, razumevanju in prizanesljivosti. Tako ozračje naj se pospešuje z uveljavljanjem prvenstvene svobodne pobudnosti posameznikov in temeljnih skupin, s primernim dogovornim porazdeljevanjem deležev in bremen pri skupnih prizadevanjih in z urejenim in odprtim obveščanjem o pobudah za družbeno dejavnost.

5. Stremijo naj, da bodo vse prireditve imele kar najvišjo vrednost po vsebini in izvedbi in prispevale k splošni kulturni in človečanski rasti.

6. K delu in vodstvu naj priteguje-

jo mlade člane, ki kažejo primerno delavnost in zrelost, da se dovolj zgodaj začnejo usposablјati za odgovorna in odločujoča mesta. Posebno skrb naj posvečajo, skupaj z osrednjimi ustanovami, usposabljanju učnih moči za slovenske šolske tečaje in oblikovanju pevovodij, režiserjev, telesnovzgojnih vaditeljev, plesnih mojstrov in drugih umetniških in izobraževalnih vodij, da bodo hoteli in znali opravljati svoje delo v slovenskem duhu in jeziku.

7. Organizirajo naj slovenske jezikovne tečaje za neslovenske zakonske druge mešanih zakonov in za njihove otroke, ki se ne udeležujejo rednih šolskih tečajev. Preučujejo naj tudi možnosti, kako naj jih seznanjajo s slovensko zemljo, kulturo, današnjo stvarnostjo in problematiko.

8. Navezujejo naj živahne stike z drugimi Slovenci v zdomstvu in v zamejstvu, tako s posameznimi osebami kot s sorodnimi ustanovami.

9. Krajevni domovi naj bodo gostoljubno odprti vsem slovenskim vseljencem, ne glede na čas in razlog njihove preselitve. Tudi tisti, ki se ne štejejo k političnemu zdomstvu, naj med nami uživajo domačnost v svobodi in zvestobi utrjenim vrednotam.

10. Redno naj zbirajo pričevanja in podatke, fotografske, magnetofonske in žive optične posnetke o svojem delovanju za svoj arhiv in za izmenjavo stikov in informacij z rojaki drugod.

11. Spremljajo in podpirajo naj delo osrednjega zdomskega arhiva in zgodovinskega muzeja za čas vojne, revolucije, begunstva in prvih let vseljevanja v Argentino.

12. Vsi pripadniki našega zdomstva in njih organizacije naj dejansko pripoznavajo moralno prvenstvo društvu Zedinjena Slovenija, ki slovensko demokratično skupnost pred-

stavlja na znotraj in jo zastopa pred argentinskimi javnimi oblastmi. Zedinjena Slovenija naj po nekdanjem sporazumu tudi v prihodnje povezuje vse krajevne domove v okviru medorganizacijskega sveta, v katerem se enakopravno izmenjavajo misli o skupnih zadevah, postavljajo predlogi za splošne načrte in oblikujejo izjave enotnih stališč. Zedinjena Slovenija naj občasno, a vsaj enkrat v letu zbere predstavnike vsega tukajšnjega slovenskega javnega življenja na posvet o položaju v skupnosti in o zgodovinskem trenutku v življenju slovenskega naroda.

V LEPIH DNEH

(Svet in dom 1945)

V pomladi cvetni, sončni, zlati,
našel tvojih sem oči sijaj.
Pusti srčku se smehljati,
našel v njih sem sladki maj!

Tako pomlad je šla v poletje,
mnogo srečnih dni je mimo šlo.
Ob vseh poteh dehteče cvetje,
nad nama zvezdnato nebo.

In zdaj, ko morje naju loči,
prazne, tihe moje so poti.
Nikar, nikar, dekle, ne joči,
vidim lepše, zlate dni!

JESEN

(Svet in dom 1945)

Tiha pot je med topoli,
ki počasi rumeně.

Žamet trav umira v boli,
zarja plava nad gorě.

Ovčka bela tam se pase,
potok žubori, skaklja.
Roža tiho v travi rase
kot samotni vzdih srca.

Pisma bela jaz prebiram,
srček droben, oh, gorje!
Solzne si oči otiram,
daleč, daleč si, dekle!

HREPENENJE

(Svet in dom 1945)

Vsak dan oči po tebi hrepenijo,
če ni te blizu, težko je srce.
Saj ti ne veš, da zate le gorijo
vse misli moje in želje!

Andrej-Jože Krivec

Oznanjevanje v Cerkvi na Slovenskem po letu 1945

23. aprila 1988 je bilo v Ljubljani prvo zasedanje Pastoralnega občnega zbora ljubljanske nadškofije. Bilo je povabljenih 228 zborovalcev, med škofi, duhovniki in redovnicami tudi 120 laikov. V dopoldansko razpravljanje je uvedel s svojim razmišljanjem o oznanjevanju (ki ga priobčujemo) dr. Janez Gril, v popoldansko — o krščanskem življenju — pa prof. dr. Anton Stres.

Uvod

Današnjega stanja na področju oznanjevanja v naši nadškofiji, še manj pa jutrišnjega ob prelomu tisočletja, ni mogoče razumeti in pravilno načrtovati, če ne upoštevamo razmer, v katerih je v zadnjih desetletjih potekalo oznanjevanje. Gre za verske, družbene, kulturne, gospodarske pa tudi politične spremembe in okoliščine.

Pričujoče besedilo nima name-na podati popolne slike obravnavane teme, je le zapis z mnogo vprašanji in malo odgovori. Odgovore bo potrebno poiskati v pripravi in poteku pastoralnega občnega zbora.

1. Povojni čas do koncila (1945-1961)

Posledice korenitih družbeno političnih sprememb in novega položaja Cerkve v družbi je bilo čutiti tudi pri oznanjevanju. Bilo je zelo otežkočeno in izpostavljenost stalnim očitkom, da sega na prepovedana področja. Omejeno je bilo le na zakramentalno pa-

storalo. Četrtnina škofijskih duhovnikov je leta 1945 odšla v zdomstvo, petina ali četrtnina preostalih (preko 80) je bila vsaj nekaj časa zaprtih, nekateri do 10 let. Ostali duhovniki so bili pri oznanjevanju ovirani. Nacionalizacija je pobrala veliko cerkvenega premoženja, med drugim tudi pomožne cerkvene prostore.

V šoli je bil verouk zapostavljen, s 1. januarjem 1952 pa popolnoma izločen iz vseh šol. Šele leta 1953 je novi Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti nakazal možnosti za prost verouk v cerkvah. Preteklo je kar nekaj let, preden je stekla kateheza v na novo urejenih župnijskih veroučnih prostorih.

V tem obdobju je bila generacija, rojena med letom 1930 in 1955, versko pomanjkljivo poučena in vzgojena. Duhovniki so se morali pri oznanjevanju omejiti zgolj na skrb za človekovo osebno, individualno krščansko življenje, ki se odvija v krogu družine in znotraj cerkvenih zidov. Diakonija, apostolat, socialni nauk Cerkve, družbena dimenzija kr-

ščanstva, vse to je ostalo v ozadju. Vse predvojna verska in cerkvena združenja so bila prepovedana.

Naklada verskega tiska je bila zelo omejena, dostop do drugih družbenih občil pa prepovedan. Redke knjige in skromna periodika niso mogle nagovoriti vseh vernikov. Stalni očitki cerkvenemu vodstvu in tudi vernikom o njihovi politični obremenjenosti zaradi sodelovanja z okupatorjem in nazorski zaostalosti so pri obojih povzročali večkrat občutek zagrenjenosti in nemoči. Stiki z verskimi, teološkimi in cerkvenimi dogajanjem v Evropi in ostalem svetu so bili skoraj v celoti pretrgani.

Političnim spremembam so se pridružile še gospodarske in družbene. Politično načrtovana in uredničevana industrializacija je pospešila veliko preseljevanje iz podeželja v mesta in nova industrijska središča. Posledice so se čutile tudi na verskem področju: v upadanju cerkvene vernosti, izpraznjenih podeželskih župnijah, pomanjkanju cerkva in veroučnih prostorov v novih naseljih.

Družinski vernosti nekdanj v glavnem naklonjeno družbeno in kulturno okolje se je spreminjalo. Verske, družbene in moralne norme ter vrednote, katere je družina bolj ali manj zavestno sprejela od prejšnje generacije in jih posredovala novi, so začele popuščati. Starši, ki so svojo versko vzgojo v otroštvu doživeli kot ne-

klaj obveznega in samo po sebi razumljivega, le-te niso mogli svojim otrokom uspešno posredovati na enak način, drugačnega, bolj osebno zavestnega, pa niso poznali. Sami so ostali verni in kljub hudim pritiskom bolj ali manj redno hodili v cerkev, niso pa takšnega načina verskega življenja znali več privzgojiti svojim otrokom. Tu se nadaljuje razkristjanjevanje slovenske verne družine, ki se z vsako novo generacijo bolj radikalizira. Tretji rod, ki ga sestavljajo vnuki tedaj in še sedaj vernih starih staršev, je v mnogih primerih že popolnoma neveren.

Na vernost otrok je negativno vplivala tudi šola s svojim načrtnim nasprotovanjem veri in Cerkvi.

Oznanjevalno delo se ni moglo opreti na cerkvene in verske organizacije, združenja in društva, ki so bila po vojni vsa ukinjena. Računati pa ni moglo na večjo pomoč laičkih sodelavcev, ker so ti čutili neugodne posledice pri svojem poklicnem udejstvovanju, če so se aktivno vključili v cerkvene dejavnosti.

Spremenjene razmere so duhovnikom naložile dodatna bremena. Ker ni bilo laičkih sodelavcev, je bil duhovnik večkrat za vse sam. Opravljal je naloge, ki bi jih morali drugi. Precbremenjenost s takšnim delom mu je vzela čas in moči za bolj duhovniško delo: skrb za duhovnost in molitveno življenje, študij novih razmer, i-

skanje novih oznanjevalnih metod itd.

Posledice vseh teh sprememb so se čutile tudi v vzdušju v Cerkvi. Marsikje je zavladalo malodušje in zagrenjenost. Med ljudi se je prikradlo nezaupanje. Začeli so skrivati svoja stališča in prepričanje. Kristjanova osebna vera je postala nekaj zasebnega, kar sodi v domačo hišo in za cerkvene stene, ne pa v javnost in na delovno mesto.

2. Kocilsko in pokoncilsko obdobje (1962-1979)

To obdobje se je začelo z izboljševanjem odnosov med jugoslovansko državo in Sv. sedežem v

začetku 60-ih let, z napovedjo in potekom 2. vatikanskega koncila, z večjo odprtostjo države do Cerkve in drugačnim upoštevanjem človekovih osebnih svoboščin.

Tako kot v vsej Cerkvi na Slovenskem tudi v naši nadškofiji nismo bili pripravljeni na koncil. Nikjer ni bilo čutiti živahnega teološkega pogovora in pastoralnega pričakovanja. Vendar so že prva poročila s koncila vzbudila med verniki in duhovniki veliko zanimanje. Novo vzdušje se je odražalo v skoraj sprotne prevajanju koncilskih dokumentov in v hitri bogoslužni prenovi. Zanimanje za verska vprašanja in Cerkve je naraslo. Oznanjevalno delo je dobilo nove spodbude.

Prenehale so nekatere politične omejitve. Zato v ta pokoncilski čas sodi sprva na primer sprostitve naklade in velik razmah verskega tiska, zlasti Družine in Ognjišča. Naraslo je tudi število duhovnih poklicev, zlasti duhovniških. Zaživela je mladinska in študentska pasterala, začele so se duhovne vaje in obnove. Odprle so se možnosti za nove veroučne prestore. Iz tujine no prišli prvi predstavniki novih cerkvenih duhovnih gibanj. Nekateri duhovniki so z velikim navdušenjem širili njihove izkušnje tudi pri nas, kar je pri drugih zbudilo odpor in zavračanje. Obnovila so se številna romanja, ne le doma, ampak tudi na tuje. Pričeli so se prvi tečaji za duhovnike in počasi tudi teološki tečaji, namenje-

ni laikom. V nadškofiji so bili v tem času ustanovljeni prvi župnijski pastoralni sveti. Redovnim sestram, ki so se že okrog leta 1960 vključile v župnijsko delo, so se pridružili tudi laični sodelavci pri bogoslužju, katehezi in drugod.

Pri uvajanju koncilskih sprememb je ponekod prišlo tudi do pretiravanj. Novosti, vpeljane brez potrebne priprave, so mnoge starejše vernike zbegale.

Letom navdušenja ob in po koncilu je sledila doba umirjenega oznanjevanja in iskanja najprimernejših oblik pastoralnega dela. Duhovniki in drugi pastoralni delavci so prišli do spoznanja, da koncilске smernice ne morejo same od sebe rešiti perečih vprašanj verskega in cerkvenega življenja. Pri nekaterih duhovnikih je prišlo do znamenj razočaranja in pastoralne utrujenosti. Nastopil je čas dotlej splošno neznanih duhovniških izstopov. Tudi število novomašnikov se je kmalu prepolovilo. Ljudje so se še naprej oddaljevali od Cerkve. Ob koncu 70-ih let (leta 1978) je pri raziskavi slovenskega javnega mnenja le 44% odraslih Slovencev priznalo svojo vernost. Nenehno je upadal tudi odstotek rednih obiskovalcev nedeljske maše, zmanjševal se je odstotek krščenih otrok, cerkvenih porok ter cerkvenih pokopov. Število šolobveznih otrok je pri verouku do šolskega leta 1972/73 naraščalo, z letom 1975/76 pa začne v celo-

ti upadati in se bližati 60 odstotkom. Raziskave javnega mnenja in druge sociološke raziskave so potrdile porast števila vernikov, ki se samo delno poistovetijo s Cerkvijo in le deloma sprejemajo verske resnice. Zunanjih znakov vernosti je bilo vedno manj. Ustavna in zakonska ureditev vernosti in položaja Cerkve v družbi, po kateri je vera zgolj intimna in zasebna zadeva vsakega posameznika, je dosegla svojo potrditev v praksi. Ali ni temu še vedno tako?

V slovenski družbi je prišlo do velike ateizacije javnega mnenja in življenja, pred katerim je bilo cerkveno oznanjevanje nemočno. To se je še posebej očitno videlo na področju kulture in umetnosti. Samo nekateri umetniki, ki so pri svojem ustvarjalnem delu izhajali iz krščanstva, so tudi pri nevernih doživeli izreden sprejem, npr. Edvard Kocbek, Stane Kregar, Matija Tomc.

Ustavil se je razcvet verskega tiska. Naklade so sicer rastle, ne pa kakovost. Zaradi zgrešene usmeritve je v krizo zašla tudi Mohorjeva.

Sredi 70-ih let je pri oznanjevanju prišlo do novih poskusov prenove verskega življenja. Vpeljani so bili posebni pastoralni poudarki, tako imenovana pastoralna leta, ki pa niso povsod enako dobro zaživela. Značilno je, da je večina novih pastoralnih pobud prišlo od zgoraj, od raznih odborov in komisij, manj pa od

spodaj, iz župnijskih in drugih občestev.

Med vernimi študenti in mlajšimi izobraženci so se pojavile kritične skupine. Značilno je, da so svoje mesto vedno videle v Cerkvi in ne zunaj nje ali proti njej.

3. Patorala po letu 1980

Za to obdobje, ki še vedno traja, je značilno večje prizadevanje za demokratičnost družbenega in političnega življenja na eni strani, na drugi pa zavest velike ogroženosti, ki jo povzročajo nerešeni ekonomski, politični in mednacionalni problemi.

Skrb za boljše oznanjevanje je narekovala dodatno ustanavljanje različnih škofijskih svetov in komisij, v katerih si člani prizadevajo za načrtno in usklajeno pa-

storalno delo. Podobni sveti in komisije delujejo tudi na dekanijskih in župnijskih ravneh. Takšna organiziranost je pripomogla k večji uspešnosti pastoralnega dela, čeprav veliko dobrih pobud še vedno ne najde poti med ljudi.

Kateheza je ena izmed bistvenih oblik oznanjevanja. Njen cilj je, da bi bila vera v ljudeh živa, zavestna in dejavna. Da ga bo lahko dosegla, je potreben katehetski načrt, ki ga pri nas nimamo. Med kateheti in katehistinjami vlada precejšnje nezadovoljstvo. Katehetski komisiji očitajo eksperimentiranje z učbeniki.

Poleg že prej uveljavljene področne pastorale, namenjene otrokom, mladini, študentom, se je v zadnjih letih uveljavila tudi pastoralna, namenjena zaročencem, družinam, izobražencem, odraslim, bolnikom. Vsaj nekoliko je zaživela tudi diakonija in karitativno delo. Kljub vsemu pa v oznanjevanju ostajajo bele lise: zanemarjena je pastoralna skrb za delavce, za področje kulture in še za marsikaj.

Svojevrstno neusklajenost pastoralnega je čutiti tudi v tem, da se oznanjevalci preveč posvečajo razmeroma majhnemu številu globoko vernih ljudi in jih zasipavajo s svojimi ponudbami. Gre za nekakšno „odreševanje odrešenih“, kar daje oznanjevalcem občutek uspešnosti in koristnosti. Obrobnim in oddaljenim se vsi manj posvečajo, ker so težje do-

segljivi in tudi „uspeh“ je veliko bolj negotov in nejasen.

Med oznanjevalci je še vedno premalo laičnih sodelavcev. Na eni strani je čutiti vedno bolj glasne zahteve po novih sodelavcih, po drugi pa je slišati ugotovitve odgovornih v Cerkvi, da ustreznih sodelavcev za določeno delo pogosto ni. Tipičen primer za to je verski tisk, kjer je na odgovornih mestih v uredništvih zelo malo laikov. Vse se ustavi pri vprašanju denarja, ki ga ni dovolj za primerno plačilo laičskih sodelavcev. Istočasno pa smo priče velikim investicijskim podvigom pri gradnji novih cerkva in dragih adaptacijah starih. Veliko vlagamo v zgradbe in premalo v ljudi.

Načelna stališča vodstva SPŠK o nekaterih ključnih vprašanjih verskega in cerkvenega življenja, slovenskega naroda ter odnosov med Cerkvijo in ostalo družbo so ugodno vplivala na cerkveno in družbeno javno mnenje in na samo pastoralno dejavnost. V oznanjevanju so prišli v ospredje vidiki, ki so bili v prejšnjih obdobjih bolj zanemarjeni, na primer zaščita človekovih temeljnih pravic, skrb za zdravo človekovo okolje, podpora ogroženi družini, odgovornost za narodno in kulturno rast. Podoben vpliv so imele tudi izjave drugih cerkvenih ustanov — komisije Pravičnost in mir, Teološke fakultete.

Ob skrbi za vedno bolj in bolje organizirano pastoralno delo

je bilo morda premalo prizadevanja za stalno poglobljanje duhovnosti tako pri duhovnikih kot laikih, ki naj bi bolj prežemala vse kristjanovo življenje, predvsem tudi zunaj Cerkve in župnije: na delovnem mestu, v šoli, v medsebojnih odnosih.

V obravnavanem obdobju je tako v Cerkvi kot družbi sicer prišlo do večjega zanimanja za duhovnost. V nadškofiji so se močno razširila nekatera eklezialna duhovna gibanja, ki so pritegnila zlasti mlade ljudi. Spremlja jih pomislek, da ne gradijo na slovenskem duhovnem izročilu, ampak vnašajo nam tujo duhovnost. Včasih se tudi zdi, da so preveč zaprta v svoj krog in premalo povezana z župnijo. To pri nekaterih zbuja pomisleke. So upravičeni? V družbenem prostoru je poleg zanimanja za indijske in vzhodne duhovnosti nastalo tudi gibanje za novo duhovnost, ki ne želi biti verska. Tudi v tem lahko vidimo izraz človeške potrebe po duhovnih vrednotah, ki jih del mladih ni mogel, znal ali ni hotel poiskati v krščanstvu.

Področje kulture in umetnosti se v zadnjem času bolj odpira duhovnim vrednotam. V oznanjevanju na to odpiranje nismo najbolj pripravljeni. Kako vrednotiti nenavadno versko govorico ljudi, ki se še včeraj za verska vprašanja niso zmenili? Tudi raziskave javnega mnenja na Slovenskem potrebujejo, da se cerkvena vernost v zadnjih letih več

ne zmanjšuje, celo nasprotno, po časi spet narašča. Po podatkih iz leta 1987 je več kot polovica odraslih Slovencev verna. Podobno govorijo tudi podatki cerkvene statistike.

Za zadnje oznanjevalno obdobje je značilno večje zanimanje za tako imenovano ljudsko vernost, ki se kaže v iskanju neracionalnih, osebno čustvenih oblik vernosti. Zastopajo jo nekateri duhovniki pa tudi številni, zlasti starejši verniki. Izraz takšne vernosti so na primer številna romanja v Medjugorje. Ali je vzroke za porast takšne vernosti morebiti treba iskati v preveč racionalni pokoncilski bogoslužni prenovi? Ali je oznanjevanje morebiti res nagovarjalo predvsem človeški razum, manj pa srce?

4. Nove oznanjevalne naloge

Božje kraljestvo je za vse ljudi, zato se moramo v Cerkvi stalno vpraševati, kakšno naj bo naše oznanjevanje, da bo doseglo (čim več) ljudi. Kaj moramo pri tem narediti duhovniki, kaj drugi verniki? Verne družine, kateheti in katehistinje, člani mladinskih in študentskih ter drugih skupin, župnijski pastoralni sveti, diakonija, verski tisk? Pri tem je potrebno upoštevati novo miselnost današnjih ljudi, ki tudi cerkveno oznanjevanje sprejmejo le toliko, kolikor je zanje sprejemljivo, prepričljivo in verodostojno. Različni pogledi na svet, ki so prisotni v našem prostoru, lahko pri

ljudih povzročijo ali povečajo težave z življenjsko usmeritvijo, lahko pa vodijo k bolj zavestni odločitvi za krščanski pogled na svet. Narobe bi bilo, če bi pri oznanjevanju iskali za čim večjo prilagoditev modnim in posvetnim zahtevam časa. Prav tako pa ne bi bilo prav, da bi se iz strahu pred težavami pri oznanjevanju zatekali v nekakšen cerkveni geto. Brez dvoma pa bo potrebno oznanjevanje v prihodnje še bolj prilagoditi posameznim kategorijam vernikov in njihovi posebni situaciji.

4.1. Družine

Pri družinski pastoralni se moramo zavedati velikih težav, s katerimi se srečujejo družine pri svojih verskih nalogah. Družina, ki naj bi bila tudi danes in v prihodnje domača Cerkev, šola humanosti in vernosti, temelj družbe, je tako osamljena, razkropljena, neenotna in izpostavljena najrazličnejšim zunanjim vplivom, da svoje poslanstvo zelo težko opravlja.

Dolgoročna priprava na zakon je premalo sistematična in preveč prepuščena dobri volji posameznih duhovnikov. Neposredna priprava je v večini župnij dobro utečena, vendar je običajno prepozno, neposredno pred poroko, ko zaročenci nimajo več časa za pripravo. Mladoporočenci so preveč prepuščeni sami sebi, osebno so nagovorjeni pri krstu otrok, potem pa šele, ko otroke prijavijo k verouku. Zakonska ob-

čestva in družinske skupine, ki se zbirajo v župnijskih ali širših okvirih, so brez dvoma dober pripomoček za rast zakoncev v veri in družinski harmoniji. Vendar je takšnih skupin še vedno veliko premalo.

Družinska verska vzgoja je zelo različna. Odvisna je od vernosti staršev. Če so ti v veri edini in bolj podkovani, lahko pri vzgoji pomagajo tudi drugim. Tako imenovane birmanske skupine so lep primer takšnega sodelovanja. Kako bi jih vpeljali v čim več župnijah?

Tudi v naši nadškofiji je vedno več nepopolnih družin, samo civilno poročenih zakoncev. Kako in ali jih sploh skušamo nagovoriti pri oznanjevanju?

4. 2. Otroci

Verouk obiskuje v mestih le še dobra tretjina, na podeželju pa 80 do 100 odstotkov šoloobveznih otrok. V večini župnij imajo urejene veroučne prostore, kjer poteka kateheza za vse starostne dobe. Poleg duhovnikov učijo verouk tudi strokovno usposobljene redovnice ter laiški kateheti in katehistinje. Poleg teh je tudi veliko drugih, ki vodijo posamezne skupine, na primer birmanske, v nekaterih primerih tudi občasno ali redno katehitizirajo, nimajo pa ustrezne teološke in katehetske izobrazbe. Kar tretjina otrok, ki hodi k verouku, ne prihaja k nedeljski maši. Zakaj? Kaj maša pomeni staršem? Kakšen je naš odnos do družinske

maše in kako jo oblikujemo? Kako katehezo povezujemo z ostalimi pastoralnimi dejavnostmi?

4. 3. Mladina

Med mladimi v naši nadškofiji srečamo trojni odnos do Cerkve in vere: 1. Ravnodušnost: Mladi gredo svoja pota in se za vero ne zanimajo veliko. 2. Opozicijo: Mladi zavračajo vero in verske norme; ali pa sprejemajo vero, vendar zavračajo Cerkev. 3. Sodelovanje: Mladi se na različne načine zanimajo za vero in se v njej poglabljajo. Največ je ravnodušnih, drugih in tretjih veliko manj. Oznanjevalci so osredotočeni predvsem na tretjo skupino, ostali so prepuščeni sami sebi. Mladinska študentska pastoral je razmeroma dobro utečena, nenagovorjena ostaja kmečka in delavska mladina. Delo z mladimi mnogi oznanjevalci doživljajo kot pokoro. Manjka novih pastoralnih pobud in idej, delo po skupinah je marsikje preveč racionalistično. Mladina se zanima za duhovnost, s težavo pa sprejema nekatere cerkvene, etične in moralne norme, nad bogoslužjem v cerkvah pogosto ni navdušena. Poznanje verskih resnic je pomanjkljivo. Vernost mladi razumejo zelo individualno. Tudi duhovni poklici jih ne privlačijo.

4. 4. Odrasli

Med odraslimi, rojenimi med 1930 in 1955, najbrž upravičeno govorimo o izgubljeni generaci-

ji. Imeli so silno skromno versko vzgojo, zato ne znajo versko vzgajati. Samo pridiga pri nedeljski maši je zanje veliko premalo. Zato je potrebno podpirati versko izobraževanje med njimi. Ena izmed nevarnosti je, da bi versko vzgojo za odrasle oblikovali samo med izobraženci. Predavanja so potrebna, vendar pa je vprašanje, ali in koliko lahko predavanja, včasih morda tudi pridiga, tako nagovorijo vernike, da bi to, kar slišijo, lahko ponesli v svoje družine in na delovna mesta. Ali ni tu začetek reševanja vprašanja pastorage obrobni in oddaljenih?

4.5. Ostareli in bolni

Med renimi obiskovalci nedeljskih in zlasti delavniških maš je veliko starejših ljudi, med njimi so mnogi osamljeni in oboleli. Prizadeti v invalidskih vozičkih so še vedno prava redkost pri mašah, ker navadno nimajo ljudi, ki bi jih peljali v cerkev. Le počasi se med nami širi spoznanje, da tudi duševno prizadeti spadajo v naša župnijska občestva. Smo pri oznanjevanju dovolj pozorni na potrebe in pričakovanja bolnih, prizadetih, ostarelih? Imamo mlajši razumevanje za njihove probleme, smo jim pripravljeni pomagati njihovo vsakdanje življenje? Imajo občutek, da so v Cerkvi zaželeni in potrebni? Ali znamo tiste starejše ljudi, ki so še sposobni kaj narediti in se počutijo nekoristne in odrinjene, pri-

NAMEN APOSTOLSTVA MOLITVE ZA OKTOBER

Splošni: Da bi Sveti Duh vodil vse, ki so določeni za poučevanje.

Misijonski: Za misijonsko ustanovo, imenovano Delo širjenja vere.

Slovenski: Da bi po naših družinah poživili molitev, posebno molitev rožnega venca.

merno vključiti v župnijsko delo, diakonijo?

4.6. Svet znanosti, umetnosti in literature

Na ta področja oznanjevanje še vedno ne seže v zadostni meri. Še se čutijo posledice ideoloških predsodkov, ki so v veri videli nekaj, kar nima ničesar opraviti z znanostjo in kulturo, nekaj kar ovira umetnika pri ustvarjanju, in je znamenje zaostalosti in mračnjaštva. Vsi predsodki še niso preseženi. Ovire so tudi na cerkveni strani. Kakšna je naša govorica? Jo znanstveniki in umetniki razumejo? Se zavedamo, da je umetnost ogledalo časa, v katerem odsevajo stiske in radosti celih generacij? Znamo prisluhniti govoricam moderne literature, ki opisuje in napoveduje rastočo človeško nemoč pred brezdušno sivino današnjega sveta, jetnika ideologij in tehnike?

Za razvoj kulture moramo tudi sami več narediti. Možnosti je kar precej. V župnijskih in drugih cerkvenih središčih bi se lah-

ko zvrstilo veliko kulturnih prireditev, na primer literarnih večerov, slikarskih razstav, glasbenih prireditev, okroglih miz itd.

5. Zaključek

Krščansko oznanjevanje je in bo tudi v naši družbeni sredini povezano z napetostjo v pojmovanju Cerkev kot družbene ustanove in božje karizme. Kot organizacija je Cerkev „svetna“ resničnost z vsemi značilnostmi, ki sodijo k takšni ustanovi: vprašanje moči, materialnih sredstev, uprave, podobe, ki jo daje o sebi drugim itd. Kot karizma Cerkev predstavlja „nebesa“, mistično telo Jezusa Kristusa, božje ljudstvo, božje kraljestvo na zemlji. Oba vidika sta potrebna, šele tako nastane Cerkev.

Ker tega mnogi ne razumejo, tudi pri nas zavračajo Cerkev. Kako nagovoriti takšne kristjane brez Cerkev. Spet drugi ljudje se zatekajo v čisto duhovnost in po-

zabljajo, da je božje kraljestvo med nami lahko prisotno le v konkretni zgodovinski družbeni podobi, nepopolni mešanici stiske in upanja. Ali pri našem oznanjevanju lahko premostimo te napetosti? Je življenje našega krščanskega občestva takšno, da vzbuja upanje in kaže v smer nove zemlje in novega Jeruzalema? Od odgovora je odvisno, ali bo naša krajevna Cerkev kraj upanja za verne in neverne tudi v prihodnje.

Da bo naše oznanjevanje evangelija uspešno, je potrebno troje: Razumeti razmere in znamenja časa, v katerih ljudje živijo; na novo odkriti evangeljske resnice, ki so za vse čase in ljudi, in jih prenesti v bogoslužje, verske resnice, molitev in kulturo; omogočiti srečanje konkretnega človeka s konkretnim evangelijem. Krščansko življenje v cerkvenem občestvu je odgovor na takšno ponudbo.

Janez Gril

SLOVENSKA ZASTAVA

Mavrico pisano sklatil
si je z neba naš rod,
ko je oznanjala zarjo
novega dne mu na pot.

Bela, modra, rdeča,
našemu rodu svetinja,
v vetru drhti kakor plamen,
vedno na dom nas spominja.

Mirko Kunčič

Rožni venec

Preprosta, najbolj preprosta molitev, ko se petdesetkrat ponavljajo iste besede angelovega pozdrava, ima tako lepo ime: rožni venec. Moral je biti pesniško navdihnjen, kdor je tej molitvi dal tako ime. Rožni venec je res venec, saj je sklenjen sam v sebi in nima začetka ne konca. Križek nas spomni, da nekje moramo začeti, ne da bi kdaj tudi končali, ampak ponavljamo obhod po teh jagodah kar naprej: zdaj z veseljem v srcu nad srečnim občutjem, da smo, da bivamo in da z nami živi in biva naš brat Jezus; da smo bili sprejeti kakor je Ma-

rija sprejela Jezusa in ga varno in ljubeče nosila; da smo bili rojeni na ta svet in takoj po rojstvu sprejeti v posinovljenje od Boga samega in sicer zaradi njega, ki ga je Devica rodila, darovala, in izgubljenega zopet našla. To je himna našega otroštva, naše mladosti. Drugič opravljamo obhod po jagodah rožnega venca z žalostjo v srcu zaradi trpljenja in smrti, ki ga je moral vzeti nase božji Sin, čeprav je prosil Očeta: Vzemi ta strašni kelih trpljenja od mene, če ni to proti tvojim stvariteljskim in odrešitvenim načrtom. Z žalostjo v srcu pa tudi zaradi svojega trpljenja in smrti, ki je neizbežni delež vsakega izmed nas. Tretji obhod po jagodah rožnega venca pa je že v sijaju velikonočnega jutra, ko je sonce kot na novo umito vzšlo izza judijskih gora in se je zemlja umirila od drhtenja ob Jezusovi smrti in je nastal velik mir odrešenega sveta, kajti uresničila se je neka nova stvarnost: Kristus je vstal, Kristus ni mrtev, Kristus živi. Smrt torej ni konec našega bivanja, ampak začetek novega, ko telo sicer razpade v zemlji, toda mi, naša osebnost, bomo živeli dalje na način kakor ga ne moremo niti slutiti.

Naše življenje ima svoj začetek, nima pa konca, naj bi tak bil tudi rožni venec: nekoč smo ga začeli moliti, naj ga nadaljujemo brez konca. Nekoč je bilo na poti v cerkev nepogrešljivih dvoja stvari: Molitvenik in rožni venec. Moški

šo oboje nosili v žepu. Še sedaj vidim očeta, kako je vsako nedeljo, preden se je pokrižal z blagoslovljeno vodo in stopil skozi vrata, potipal svoj levi žep, kjer je imel molitvenik, in nato še desnega, v katerem je bil rožni venec. Ženske so oboje nosile v rokah, saj so torbico imele samo učiteljice in notarjeva žena. Da potne roke ne bi škodovale molitveniku, so ga ovile z belim robčkom, prav za to priložnost opranim in zlikanim, v molitvenik pa so, vsaj poleti, vtaknile vejico rožmarina, mete ali kake dišavnice. Prste in dlan roke, v kateri so nosile molitvenik, so ovile z rožnim vencem kot v znamenje, da so na „mašni“ poti. Stare ženske so imele velike rožnevence z debelimi rjavimi ali črnimi jagodami in s križcem, ki je bil že ves oguljen in tudi jagode so že davno izgubile svoj lesk, saj so šle že skozi toliko rok njihovih mater in starih mater. Dekleta so nosila manjše rožnevence svetlih veselih barv: belih, modrih, zelenih, rdečih in nežno vijoličastih. Vsem pa je bil rožni venec v ponos in znamenje vernosti, prav tako pa tudi napotek za duhovnika, da ti je podelil maziljenje, če se je zgodila huda nesreča in so v tvojem žepu našli rožni venec.

Tudi danes je rožni venec znamenje tiste v dobrem smislu preproste vere, ki jo je, tako se zdi, tako cenil Jezus, ki pa jo danes naši razumsko usmerjeni svet gleda postrani. Sodobni človek, razu-

marski dvomljivec, si je dal nalogo, da vse še enkrat preveri, da najprej o vsem podvomi: ali je Bog ali ga ni, je bil Kristus Bog ali ni bil, je sveto pismo božje ali samo človeško delo, kajti sodobni človek hoče vse razumeti, vsemu priti do dna, tudi skrivnosti. Zato se muči in dvomi in raziskuje in razpravlja in piše gore knjig in čim več jih napiše, manj je vse skupaj jasno. Kadar raziskujejo ponižni ljudje, lahko njihov trud obrodi lepe sadove, da vsebino razodetja prelijejo v sodobno govorico, ki jo sodobni človek lažje razume in sprejme. Človek, ki je samega sebe poln, pa svoje mnenje podaja kot edino pravilno, samo on je dognal resnico, vsi drugi so v zmoti. Zato imamo vtis, da nekateri, ki veliko vedo, vendarle ne vedo najpreprostejše stvari: da se Bog „modrim“ skriva in se razodeva malim, to je ne neukim, ampak ponižnim, ki znajo obstati pred skrivnostjo, ne da bi jo zanikali ali hoteli iz skrivnosti narediti prispodobo.

Če je še pred kratkim rožni venec veljal za nazadnjaško molitev, se zdaj zopet nekaj spreminja in rožni venec, ki je preživel stoletja, bo preživel tudi naše razumarsko stoletje. Zato pojdemo pogumno s tem svetim znamenjem, rožnim vencem v rokah skozi življenje in vsaka zdrava Marija naj bo nov cvet, ki ga poklonimo Jezusu in njegovi Materi.

Lojze Kozar

Kaj bi nam Baraga povedal danes?

Kadarkoli sem se ukvarjal z Baragom, me je vedno zanimala njegova notranja naravnost, iz katere so potem izvirala posamezna dejanja. Ob tem se mi je porajalo vprašanje: Če bi Baraga živel danes, kaj bi nam povedal?

Eno od Baragovih temeljnih sporočil današnjemu času je gotovo to, da mora biti krščanstvo celovito, dosledno, živeto.

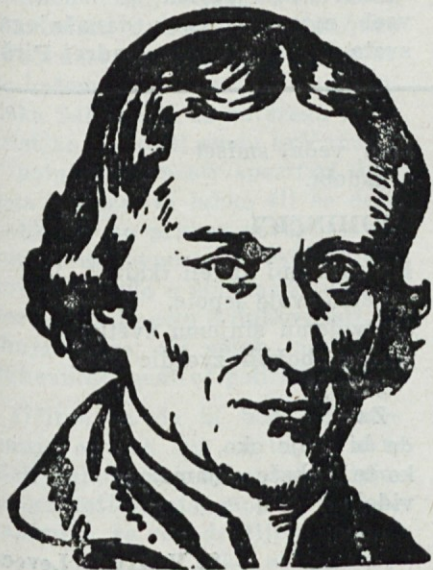
Polovičarstvu je dal Baraga slovo po svojem srečanju s sv. Klemenom Dvoržakom na Dunaju. Čeprav je imel kot študent prava dovolj za študirati, poleg tega ga je veselilo risanje in še bolj jeziki, je ob velikem apostolu Dunaja

postopoma vse bolj spoznaval, da mora Kristus postati središče njegovega življenja. Dnevni obiski Najsvetejšega so mu postopoma postali sama po sebi razumljiva stvar.

Ne smemo pozabiti, da okolje, v katerem je Baraga živel, še zdaleč ni bilo idealno. Rane razsvetljenstva in pretirane janzenistične strogosti so hudo prizadele skrivnostno Kristusovo telo. Vendar Baraga ni gledal na te rane in se malodušno predal toku časa ter okolja. Ne, gledal je na Kristusa in zvesto hodil za njim. In gledal bi na Kristusa tudi danes.

Kot mlad duhovnik je deloval sredi stanovskih tovarišev, ki so večinoma bolj ali manj popuščali ideologijam svojega časa. Bili so dobri kmetje, vestni uradniki, a za molitev so imeli običajno nekoliko manj posluha. Baraga je bil drugačen. Z vso dušo in z vsem srcem usmerja pogled ljudi na Kristusa. Oznanjevanje, neprestano spovedovanje, pisanje knjig, osebno duhovno vodstvo, skrb za človekov duhovni napredek in šele v povezavi in v popolni odvisnosti od tega tudi skrb za materialni napredek — to so bile glavne smernice njegovega dela. A tudi sredi najbolj napornega dušnopastirskega dela je našel čas za dolge ure osebnega stika z Bogom.

Kot misijonar je prišel med Indijance, ki so živeli v naravnost

obupnih razmerah. Med belci položaj ni bil na splošno dosti boljši. V verskem pogledu so bili včasih še slabši od Indijancev. Marsikdo bi obupal in bi ne videl izhoda. To pot so ubrali v glavnem protestantski pastori. Bili so leta in leta navzoči v posameznem kraju in ljudje so mirno nadaljevali s svojim prejšnjim življenjem. Baraga je ravnal drugače. Zagrizel se je v delo in ne oziraje se na napore korak za korakom vodil ljudi po poti spreobrnjenja. Odpiral jim je razsežnost večnosti, jih seznanjal z grozoto greha in milostjo odrešenja, jim razkrival potrebnost molitve in zakramentov, jih odvrčal od plesa in alkohola. Tudi pri belih prebivalcih ni popustil, čeprav so bili oni trši oreh. Krščeni so bili sicer, a globoko potopljene v materializem. Baraga je s svoje strani tudi zanje storil vse, kar je mogel.

Zoper mlačnost in papirnato krščanstvo bi se Baraga boril tudi danes. Prav gotovo bi ne nasedal napačnim teologijam osvoboditve. Ne bi klonil pred množicami plitvo živečih kristjancev. Baraga je postopoma iz samih poganov izoblikoval vzorna krščanska občestva. Ubrano petje in zbrano sodelovanje pri maši, duhovno branje vsaj ob nedeljah, čut za človeka, še posebno za bolnega in kakorkoli pomoči potrebnega, urejeno življenje v redukcijah — vse to so bili vidni sadovi Baragovega prizadevanja. Skratka: verski, kulturni in obče človeški dvig človeka.

Živo krščanstvo, ki zajema moč iz studencev Kristusovega odrešenja, to je bil Baragov ideal; ideal, ki je tudi danes aktualen in hkrati edino realen za izhod iz vseh mogočih težav današnjega sveta.

Andrej Pirš

FARNA CERKEV

Jo li vidiš, brat?
Praznična te vabi —
Ne pozabi,
da si danes
njen nedeljski svat!

Cerkev, hiša božja,
kjer se Kruh deli,
kjer se srečata
v Daritvi
Bog in ti —

Farna cerkev,
kjer ti vse življenje

novi, večni smisel
zadobi.

SPOMINČICI

Ko so nežni angeli tkali
tančico tvoje lepote,
so tvojemu sinjemu cvetu
podobo božjih zvezdic dali.

Zakaj?

Zato,

da bi moje oko,
ko te ljubeče objame,
videlo v tebi
nebo.

S. Valtruda Levec

Laiška duhovnost

Laiška duhovnost? Če že obstaja recimo frančiškanska, dominikanska, benediktinska duhovnost, gotovo more obstajati tudi laiška duhovnost. Še več, laiški svet je s svojimi poklici vsaj toliko pisan kot nelaiški s svojimi različnimi usmeritvami — kontemplativnimi, vzgojnimi, misijonarskimi, splošno apostolskimi — in zato je pravzaprav pojem laiškosti sam na sebi ohlapen: prav tako ohlapien kot pojem nelaiškosti (če bi rekel redovniškosti, bi izključil svetno duhovščino). To se pravi, da se dá laiškost natančneje opredeliti, tako da bi lahko govorili o njeni duhovnosti, kolikor se veže na posamezne poklice. Na primer: vzgojiteljska duhovnost, zdravniška duhovnost, inženirska duhovnost, umetniška duhovnost. Če hočemo prijeti za besedo Frančiška Saleškega, za katerega mora kristjan utelesiti svoje krščanstvo v polni predanosti specifikii svojega poklica, bi lahko šli še delj. Lahko bi na primer govorili o trgovski duhovnosti, o vojaški duhovnosti, celo o športniški duhovnosti. Morda celo o duhovnosti, ki zbuja dvom, ali sploh more biti duhovnost, namreč politiški.

Očitno je, da bi bilo razpravljanje o vseh teh različnih zvrsteh duhovnosti, se pravi religioznega doživljanja, mogoče in celo zanimivo, še več, dražljivo. Morda bi se pokazalo, kako se posame-

znim krepostim v različnih poklicih ne prilega enak poudarek. Tako bi v polšaljivem ključu rekel na primer, da se vojaški 'duhovnosti verjetno ne bi na prvem mestu prilegala krotkost ali politiški duhovnosti resnicoljubnost. Pač pa bi se zdravniški duhovnosti vsekakor prilegala na prvem mestu vestnost ali pravniški duhovnosti pravičnost.

A naj ostanem pri splošnem pojmu laiške duhovnosti.

Jasno je, da že pojem duhovnosti, kakor ga hočemo obravnavati, predpostavlja neko duhovno pripadnost, še več, neko včlanjenost v Cerkev, in sicer v vidno, se pravi, da zapišem besedo, ki zveni določenemu intelektualskemu ušesu na Slovenskem danes odbijajajoče, v institucionalno Cerkev.

Predaleč bi šel, ko bi hotel dokazovati, da zavračati institucionalnost pomeni na filozofski ravni ontološki greh: da pomeni v zadnjem nasledku optirati za nihilizem, saj vendar tako s svojim telesom (kakšna institucija!) kakor s svojo psiho (spet institucija in pol!) plavamo sredi samih institucij časa in prostora (političnih, gospodarskih, tehniških vzgojnih). Zavračati institucionalnost se dejansko pravi izključevati se iz časa in prostora: druga stran medalje nekdanjega slovenskega načelarstva,

proti kateremu je veljal razumski boj Edvarda Kocbeka. A medalja je v resnici samo ena — bivanjska neizživetost ali polizživetost, na katero je slovenstvo zgodovinsko obsojeno.

Danes je ta vnaprejšnja rezerviranost do Cerkve kot institucije zadobila potezo intelektualne mode, s katero se — iz pristne anarhičnosti ali iz družbene preračunljivosti? — uravnotežuje neka druga moda, moda filokrščanske držbe. To se pravi: krščanstvu priznavaš marsikaj, od etične visokosti in intelektualne sposobnosti do nacionalne kohezivnosti, po potrebi pokoketiraš z evangelijem, se celo greš samohodnega kristjana, a to v dovolj varni razdalji od vsega, kar diši po instituciji, začeniš od krajevnega župnišča. Če pa stopiti na pogovor in kozarec v kakšno intelektualno župnišče, utegne biti po svoje eksotično-dražljivo, ostaja to na ravni globoke zasebnosti. Javno — denima na literatškem papirju — si institucijo lahko mirno privoščiš in ji celo zmečeš v obraz, kar zmoreš...

Toda več ali manj samovšečna igra ni tista raven, na kateri moraš srečati Kristusa. Kristus se ni prišel na svet igrati, sicer bi bil končal elegantnejše, kot je končal, namreč na križu.

Vsak, ki hoče za Njim, spozna na lastni koži, da Kristusu ne gre za igranje, ampak zares.

Osebo rajši vidim neki pošten, etičen, pristen ateizem kot spo-

gledljivo, spužvasto, esteticistično filokrščanstvo.

Sramovati se — večkrat ponižanega — obraza Cerkve, v tem je videl Henri de Lubac glavno oviro, ki brani intelektualcu vstop vanjo.

Toda tukaj teče beseda med ljudmi, ki so ta korak že tvegali, se pravi med ljudmi, ki so si na jasnem, da sramovati se Cerkve več ali manj pomeni sramovati se Kristusa. To je torej beseda med brati, ki svoje ljubezni do Kristusa Poti-Resnice-Življenja ne bi mogli ločevati od svoje ljubezni do Cerkve, te njegove mistične navzočnosti v zgodovini.

Njihova specifična laiška duhovnost lahko raste samo iz te ljubezni.

Posvečeno osebo obvezuje dolžnost specifične obveščenosti o Cerkvi, od dogme do liturgije. Takšna izobraženost seveda v manjši meri obvezuje tudi laika. V večji meri pa ga po mojem obvezuje dolžnost, da si je čimbolj na jasnem o socialnem-političnem humusu, iz katerega raste sočasno krščanstvo. Z drugo besedo: o njegovih laiških koreninah. Gre torej, da uporabim besedo, ki je prišla spet v obtožbo, za zgodovinski spomin, v tem primeru za slovenski krščanski zgodovinski spomin. Konkretno: laiške osebnosti, kakor na primer Janežič, Šušteršič, Veber, Gosar, brata Vodnik, Tomc, Stanovnik, Kocbek, Gorše, Plečnik — ti laiki različnih duhovnih formatov, ki so v zadnjih sto le-

jasnem o nečem, kar bi imenoval tveganjska avtonomija: da na laiški ravni tvegati ne gre prvenstveno hierarhiji, ampak njemu, laiku. Recimo tako, kakor tvegati ne gre generalu v njegovem zaklonu za bojno črto, ampak infanteristu. Slovenska hierarhija se na primer ne more in do neke mere tudi ne sme izpostaviti glede zadev, kakor so na primer Nova revija, problem slovenske državnosti ali Medjugorja. Laik pa bi dal kaj klavrn dokaz svoje krščanske obstojnosti, če bi se potuhnil tam, kjer se pogumno izpostavljajo marksisti in agnostiki.

tih skušali družbeno živeti svoje krščanstvo na Slovenskem, bi morali predstavljati nekakšen miselni park, kamor naj bi slovenski krščanski laik hodil meditirat, primerjat, zavračat, sprejemat. To seveda v horizontu svetovnega krščanskega parka, kjer se bo lahko razgledoval po laikih takšnega formata kot Ozanam, Chesterton, Ferrini, Mounier, Maritain, Claudel, Peguy, Bernanos, Mauriac, La Pira.

V bistvu gre torej za intelektualno obzorje, ki naj njegovo krščanstvo čimbolj časovno in prostorsko uteleša.

Uteleševati se pravi več ali manj tvegati.

In tukaj si mora biti laik na

Vsak protikrščanski vrabec bo tukaj začivkal s svoje protikrščanske strehe: klerikalizem. Toda po mojem je klerikalizem ena tistih parol, ki si jih mora kristjan ravnodušno zatakiniti za klub, še preden se skloni nad Kristusovim plugom. Prav tako mora vnaprej vzeti v zakup oznake, ki hočejo na primer zmanjševati njegovo racionalnost (novovidmarski binom „verujoči in misleči“), njegovo civilno svobodnost (starovidmarsko geslo „Kristjan ne more biti umetnik“), njegovo domoljubnost (zdaj že bolj potažen, a verjetno še zmeraj obojevidmarsko živ očitek o „vatiškem agentstvu“). Tukaj more veljati samo eno: mirno se poživžgati, v mirnem pričakovanju Gospodovega dne, ko bo dokončno jasno, kdo je bolj veroval in kdo je bolj mislil, ali je velika

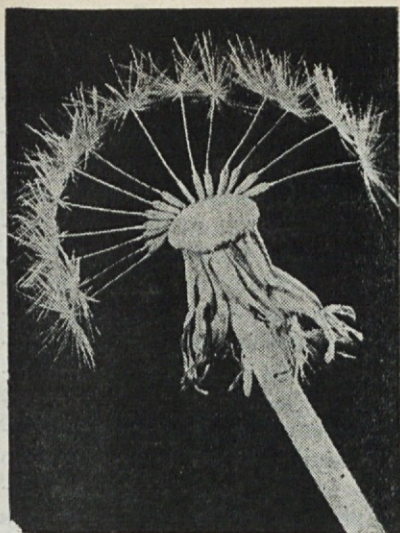
umetniška dela ustvarjala bolj vera ali larpurlartizem, ali je slovenstvo bolj ljubil privrženec Kristusa ali Lenina.. Kristjan se bo torej na določeno kašljanje poživžgal, kakor se bo na drugem ideološkem koncu socialistično usmerjen človek poživžgal na besedo, ki je v bedasti simetriji s „klerikalizmom“, namreč z očitkom „rdečkarstva“. Sicer pa ali bo morda kristjanu uspelo stresti s sebe očitek klerikalizma s tem, da se bo šel modni progresizem, da si bo na primer zataknil v gumbnico — na Slovenskem danes malce anahronistična kretnja — teologijo osvoboditve? Odgovoriti je mogoče z drugim vprašanjem: se je uspelo otresti tega očitka Edvardu Kocbeku, ki je vendar žrtvoval Partiji vse razen lastne duše?

Torej veselo za Kristusom, bi rekel Kempčan, pa naj ulica ploška, laja ali molči.

Z dekalogom Sinaja in z zapovedmi Cerkve v nahrbtniku se bo laik torej podal na svojo zemeljsko turo, tura sama pa mu bo izoblikovala njegov pohodni slog, se pravi duhovnost. Ta duhovnost bo vsekakor v primeri z duhovnostjo nelaika bolj ekstrovertirana: to bo tako rekoč svetna duhovnost, s časopisom in računalnikom v roki. Nujno bo tudi bolj pragmatična, bolj potopljena v gradivo minljivega in zato z manjšo možnostjo mistične obdarovanosti, čeprav božji domiselnosti seveda ne gre postavljati meja.

Božja fantazija si lahko privošči še marsikaj, česar tradicionalna hagiografija še ne pozna: na primer kirurga-mistika ali mistika-pilota. Postavljen v večje življenjsko trenje, bo laik imel tudi večjo možnost za razne „komunikativne“ kreposti, začenši s temeljno, z ljubeznijo do bližnjega in njenim izpeljankami (obzirnostjo, uslužnostjo, potrpljenjem itd.) Dvoje posebnih preizkušenj te duhovnosti: na eni strani spolnost, na drugi pa denar — dve področji, ki navajata misel na določen nespodbuden tip nekdanjega slovenska „klerikalca“, po potrebi kvantača in grabežljivca.

Danes je bolj kot kdaj jasno — posebno na Slovenskem, kjer se kristjan politično ne sme kvalificirati —, da bo nosilec krščanskega nazora najučinkoviteje izpričeval svojo „idejnost“ z etičnim vtisom, ki ga bo dajal o sebi svojemu okolju. Najboljša apologija njegovega krščanstva bo v tem, da ga bo okolje imelo za poštenjaka, za človeka, na katerega se je mogoče zanesti, h kateremu se je mogoče zateči, kateremu je mogoče zaupati. Vendar pa takšna etična korektnost kristjana-laika ne more odvezati od njegove primarne družbene zadolženosti, da je ne glede na politično stvarnost, kjer mu je živeti, v prvi vrsti med tistimi, ki jim gre za temeljne človeške, ki so obenem tudi krščanske, vrednote, kakor so resnica, pravica, svoboda. Če bi hoteli danes konkretizirati te vred-

note v slovenskem okolju, bi lahko rekli, da krščanskemu laiku mora iti na primer tudi za resnico naše narodne polpreteklosti, tudi za pravico, da polnopravno izrazi svoj nazor v vseh družbenih medijih, tudi za polno svobodo v kulturni diskusiji, ustni in tiskani.

Ob koncu lahko rečemo, da bo v primeri z duhovnostjo nelaika laikova duhovnost drugačna samo toliko, kolikor bo bolj izrazito vpletena v kolesje časnega, torej tako rekoč samo na „tehnični“ ravni. Ta raven ima prednosti in minuse. Prednost je na primer v večji oznanjevalnosti (koliko lahko naredi za vero veren zdravnik!), minus pa na primer v večjem občutku osamljenosti zaradi razkristjanjenega okolja (duhovnik in posebej redovnik imata

svoje sobratsko zaledje). Kaj pa glede možnosti svetosti, ki je končni izdelek, kamor naj meri takšna ali drugačna duhovnost? Ta možnost pri laiku ni videti manjša kot pri nelaiku, če ni celo v vrsti primerov celo večja (vzemimo na primer vse preizkušnje, ki jih prinaša vezanost na družino, in to na čustveni, zdravstveni, vzgojni, sorodniški ravni).

Sicer pa, če je duh svoboda, je duhovnost izvajanje svobode. Tudi za laika, zanj morda še najbolj, velja Avguštinov: Ljubi in delaj, kar hočeš. Če koplješ na zlatem hribu — in živiš Vstajenje je kopati v zlati hrib —, boš nalletel na zlato, kamorkoli ti bo kramp zamahnil. Ali pa tudi metla, če boš na tem hribu pometal: tudi prah bo zlat. Vse bo milost, bi rekel Leon Bloy. **Alojz Rebula**

BRATOM V TUJINI

Ko v velemesto toneš, brat,
obvárui v duši svoj zaklad:
domači jezik in Boga,
ponos Slovence vernega!

Res tu slovenskih ni planin,
a si slovenskih staršev sin.
Zato: tujini daj roké,
a domovini vse srcé!

Naj Bog in dom slovenski tvoj
bodrita te za težki boj,
da se na tujem ne zgubiš
in poti DOMOV ne zgrešiš.

S. Valtruda Levec

In življenje teče naprej...

(Iz begunskega dnevnika)

8. septembra 1948

Dokaj zgodaj sem se pripeljal v Lienz. Še je čas za mašo. Stopim v frančiškansko cerkev, ki mi je že od prvih dni našega bivanja v tem kraju ostala v lepem spominu in ker je sredi mesta. Cerkev je bila ob zadnjem bombardiranju nekaj prizadeta in jo sedaj popravljajo in obnavljajo. Tudi vse prenovljenje je zelo lepo in skrbno izvršeno, na človeka naredi zelo prijeten vtis. Pri maši je bilo malo ljudi. Po maši sem ogledoval mesto. Ruševine so vse odstranjene in mesto lepo obnavljajo. Seveda zidajo nova moderna poslopja in lepih originalnih stavb v pokrajinskem slogu ne obnavljajo, nasprotno, kar je še ostalo, so do tal porušili. Na svoji originalni mikavnosti je Lienz res mnogo izgubil. Ponosno stoji samo še grad. Po maši sem odšel v Tristach na obisk in razgovor z msgr. dr. Jagodicem in dr. Basajem. Razgovarjali smo se o Katoliški akciji, kako moramo takoj po prihodu v Argentino delo KAZ opet obnoviti, reorganizirati in ne zamujati časa; razgovor je tekel tudi o dijaških zadevah, zlasti med akademiki v Gradcu, kjer se razmere kar lepo popravljajo in je opet vzpostavljen medsebojni mir in spoštovanje. Mladci in Stra-

žarji opet v miru delajo. Razgovor smo popoldne še nadaljevali.

9. septembra 1948

Danes, na četrtek, so iz našega taborišča dekleta odpotovale v Kanado. Dolgo so čakale na odhod, ker bi po prvotnem načrtu morale odpotovati že v začetku julija, a ob uri slovesa se je izkazalo, da bi še rade ostale med nami in da je kar pre zgodaj nastopil trenutek ločitve. Veliko je bilo solz in joka. Pa je resnično težko takole slovo, ki človeku stiska srce, ko gleda, koliko mladega zdravja, mlade lepote in nežnega cvetja bo veter raznesel po vsem svetu. K sreči so to po večini dekleta, ki so že zaročena in so šli fantje v Kanado že pred njimi. Kakor sužnje na sejmu so razne komisije to mladino izbirale jih pregledovali od zob do nohtov, merili, tehtali, ogledovali in izločili vse, kar je imelo le kako majhno napako ali pomanjkljivost. Prav cvetje in zdravje so iskali in to za službe po bolnišnicah, za rudnike in pridelovanje sladkorne pese!

Na predvečer smo se vsi od njih lepo poslovili na poslovilnem sestanku. Mnogo spodbudnih besed je bilo izrečenih. Če se bo vsaj del teh želja izpolnil, bomo lahko zadovoljni, ve, dekleta, ki ste že prispela na svoj cilj, in mi, ki bomo bogve kje, pa upamo, da se bomo še videli.

Zjutraj na dan odhoda je bila sv. maša za vse odhajajoče. V lepem govoru se je od njih poslovil gospod župnik Lamovšek in dekletom dal nekaj lepih nauk in napotkov za življenje v novem svetu. Odšla je danes tudi Anica Dolenčeva. Težko, zelo težko je šla in zelo je jokala. Sicer pa solze niso bile nikomur prihranjene.

Danes sem tudi uredil v taborišču ponovno registracijo družine. Od glavnega stana IRO sem dobil na prošnjo za sprejem z dne 31. avgusta l. 1948 pismo sporočilo, da sem sprejet v IRO. Prav tako žena in otroci.

Mislim, da bo zdaj spet vse v redu in se bom z družino danes vselil v taborišče.

24. septembra 1948

Sedaj imamo pri nas doma „babe leto“. Tako prijetno in toplo kakor te dni ni sijalo sonce niti en dan v letošnjem poletju. Tudi mene je tako zamamilo, da se me je polotila najnovejša taboriščna bolezen „potovalna vročica“.

Ker sem brez potnega dovoljenja, sem jo najprej mahnil na okrajno glavarstvo po papir. Znanci so se mi režali, češ da se danes noben pes že več ne briga za tako malenkost. Mene se golazen in žandarji zelo radi lotijo, zato brez papirja ne grem na daljšo pot.

Na okrajnem glavarstvu so bili zelo prijazni in so mi dali potno dovoljenje za vso britansko sezono. Zjutraj se pojavim na postaji in prosim za vozni listek za

Trofaiach. Uradnik je bil vljuden, čeprav nisem imel drobiža. „Dobro jutro, gospod, vozni listek prosim,“ in že mi je vratar odbil pozdrav tako strumno, kakor mi tega niti pri vojaki nismo delali. Vstopim v vlak. V vlaku gori električna luč. Tla so čista in brez čikov, čeprav je danes v Avstriji dovolj tobaka in dobrih cigaret.

V Beljaku moram presesti na brzovlak za Leoben-Graz. Izstopim in se oziram na desno in levo za brzcem, kam naj se denem? „Gospod, tukaj je graški brzec!“ se oglasi vljudni sprevodnik. Saprmiš, kako so postali Avstrijci vljudni s temi prokletimi „Austlaenderji“, ne morem si več kaj in mu ponudim ameriško cigareto. S pristrnim smehljajem jo možakar sprejme. Kar vrata od voza mi je odprl in me rahlo vanj potisnil. Rezervirani sedeži! Nak, sem notri pa ne, me bodo ven vrgli. Nič ni pomagalo, dedec me je odločno potisnil v voz in tako sem imel rezerviran sedež do Leobna. Nisem se še dobro usedel in že sem slutil, da vlak že prav rahlo drsi. Kot baron sem se vozil sedem ur.

Takole okrog 10. ure sem občutil, da je želodec votel del telesa. Moja popotna brašnja je skromna, moram biti z njo varčen. Kar ti pridere v voz visok slok natakarkar z velikim pladnjem toplih safalad in kruhki. „Sveže tople klobase, gospoda!“ je natakarkar brenčal po vozu. Postal sem slinast in preveč poželjivo sem se

ozrl na pladenj. Ne da bi jaz samo muksnil, možakar je že imel klobaso na vilicah. Pa mi je postalo kar nerodno, ker sem v cellem vozu menda jaz edini imel poželenje mesa, hočem reči po klobasi, da ne bi kdo kaj drugače mislil, kar meni niti na misel ni hodilo. Večina potnikov je že nekaj časa pridno glodala jabolka, tako da sem imel občutek, da sem v veliki zajčnici. Za klobasami je šel samo še zapeljivi vonj.

Opoldne spet nekaj zvončklja po vagonu. Zopet dolgopetec rine vame, češ kosilo je pripravljeno, naj se izvolim pomakniti v jedilni voz. Hotel sem biti malo diplomata in prikriti falitno stanje moje blagajne in sem mu dejal, da nimam „reisemark“ kuponov živilske karte. „To ni važno,“ mi odvrne „glavno je, da imate denar“ in že je zvončkljaje odbrzel v drug voz. Pa sem bil zabit! Ampak premotil me pa le ni, kajti denar je v Avstraliji redka stvar, tako redka kot žemlje med vojsko.

Po sedmih urah brzocjazenja smo prispeli v Leoben. Ni časa za bežen ogled mesta. Takoj moram prestopiti v lokalni vlak za Trofaiach. Vlak je dobro napolnjen z delavci, ki se vračajo z dela domov. Dobre volje so. V kotu sedi neki siromak, čigar hlače obstajajo iz sto zaplat in lukenj, skoz katere pogledujejo pisane spodnje hlače. Vendar revež je skrben za svojo toaleto in skrbno na kolena nateguje nekdanji rob hlačnic. Dedci si med seboj po-

mežiknejo in začnejo vsi nategovati na kolena svoje hlače. Meni po želodcu ne samo krulj, ampak že votlo bobni in je začelo že grmeti. Poiščem skromno popotnico in jo použijem.

Ob treh popoldne se pripeljem v Trofaiach. Še 20 minut peš hoje in že sem v taborišču. Na lepem prijetnem kraju stoji. Obroblja ga zelen gozd, v ozadju pa je razpet venec lepih hribov. Taborišče je lepo urejeno, zelo snažno, dasiravno je v njem 20 različnih narodnosti. Slovenci, katerih je zdaj v taborišču še okrog 300, imajo svojo četrt, ki se od drugih loči že po lični zunanjoosti. Ob barakah so namreč lepe cvetlične gredice in neizbežni nasadi žlahtne moške rože — tobak, kakor palme širi svoje široke liste — in cele trume kratkosrajčnikov. Tega drobnega blaga je pri nas res veliko in še ga bo. Povsod letina dobro obeta. Naši ljudje so še polni življenjske sile, polni npravnega in telesnega zdravlja.

V Trofaiach nisem prišel na ogled, temveč po uradnih opravkih, da se natančno pogovorimo zaradi organizacije transporta, ker 30. septembra odide od tukaj že naša skupina v Argentino. Pogovarjali smo se pozno v noč in župnik g. Klemenčič je bil ves srečen, ko je slišal, da se je zadeva premaknila in da gre zdaj zares. Več nas je bilo skupaj, spominjam se Vilka Čeča, dr. Ermana, župnika Jožeta Rotta in še

nekaterih. Pozno smo legli k počitku. Mene je sprejel na prenočitev moj ožji rojak in prijatelj Vilko Čeč, ki mi je odstopil svojo Posteljo. Oj, kako strašno trda Postelja, naravnost težka telesna pokora! Slamarica je bila napolnjena z leseno rezanico, ko se je stlačila, je bila trda kot gola deska. Ubogi Vilko, poleg vsega trpljenja, še ta trda spokojna postelja!

V nobenem taborišču, kjer Slovenci prebivajo, ni bilo toliko naših ljudi od IRO odklonjenih kakor ravno v tem taborišču.

Mojo pozornost je nase priteg-

nila zlasti srčkana kapelica. Po mojem je to najlepše urejena taboriščna kapela. Pravcati japonski salonček: rdeč les, rdeč in zlat papir in lepe rdeče svilene zavese. Čudovita igra barv in luči. Kapelico je uredil in zanjo skrbi g. kaplan Malavašič.

V tem taborišču deluje tudi posebna vrsta domače male industrije: izdelovanje aluminijastih menažk, zajemalk, posodja, cerkvenega okrasja in podobnih koristnih in zelo potrebnih reči.

Med Judenburgom in Leobnom, že blizu Judenburga leži ob progi večji kraj Knittenfeld. Okolica je veliko ravno polje in travniki. Na to polje so Nemci dovažali sestreljene anglo-ameriške avione in stara močno poškodovana, neuporabna nemška vojna letala. To pokopališče so staknili naši ljudje, ko so bili še v taborišču v Judenburgu. Ko so bili preseljeni v Trofaiach, so se spomnili na to letalsko pokopališče in končno izprosili dovoljenje angleških vojaških oblasti, da si smejo od teh letal prilastiti material, ki bi jim mogel služiti za njihove potrebe. Vrgli so se na demontažo letalskih kril. V kosih so jih prepeljali v taborišče in začeli obdelovati in izdelovati menaške, ki so takoj spodrinile „piksne“, kuhinjske lonce, zajemalke, celo cerkvene monštrance. Izdelki so bili zelo lični in praktični in s to industrijo so dobro služili. Zapomnil sem si od teh „industrialcev“ imeni Kržišnik in Babnik. Pa jih je ver-

jetno še več. Ljudje so se izkazali za mojstre in trgovce in so s to robo začeli zakladati tudi druga taborišča. Angleži temu niso nasprotovali, nasprotno, ljudem so šli na roko, da so iz Knittenfelda čim več izvlekli in so bila polja očiščena za poljedelsko obdelovanje.

Ko sem se vračal nazaj v Spittal, sem obrnil posebno pozornost Knittenfeldu. Avioni so dejansko tod vozil z narodnim delegatom tod vozil z nar. delegatom dr. o dr. Jagodicem in msgr. Škerbcem, je letalsko pokopališče še obstajalo in smo ga ogledovali. Msgr. Jagodic je vse te kraje dobro poznal, ker je bil vojak v prvi svetovni vojni in je v teh krajih okrog Judenburga ekserciral in se preganjal po okoliških hribih, vedel je še za ime vsakega vrha.

Vožnja nazaj je bila bolj počasna, zato pa tudi bolj zanimiva. Lepa pokrajina in kraji. Predsedalo pa mi je dolgo postajanje na nekaterih postajah in večkratno prestopanje. Na ljudi v taborišču odnašam lepe spomine, ker so dobri, mirni, prijazni med seboj, zelo edini in složni. Tisti, ki jih IRO odkloni, morajo takoj zapustiti taborišče in jih preselijo v našo bližino v Treffling. Verjetno jih homo mogli nekaj še rešiti.

30. septembra 1948

Danes odhaja iz taborišča prvi transport za Argentino (101 oseb). Kar na hitro so morali odpotovati. Dopoldne je bilo razgla-

šeno, da odpotujejo jutri zjutraj ob treh. Ob dveh popoldan pa so razglasili, da morajo na pot že danes ob petih popoldne. Čeprav so bili na odhod bolj ali manj pripravljeni, jih je tako brezglavo odločanje le vznemljilo.

1. oktobra 1948

Izseljenci so se danes zjutraj ob 7.30 peljali mimo taborišča z brzovlakom. Vso noč so prečuli v kolodvorski čakalnici. Bili so neprespani in močno utrujeni. Težko je razumeti to čudno postopanje z ljudmi. Mar tisti, ki sestavljajo in odreja transporte, res prav nič ne mislijo, delajo tja v tri dni?

4. oktobra 1948

Klican sem bil v Beljak na IRO center zaradi drugega argentinskega transporta. Iz previdnosti in k sreči sem imel s seboj seznam oseb, prijavljenih za ta transport. Naročili so mi, da takoj začnem sestavljati transportne spiske. Delal sem ves dan do 7.45 zvečer in tako zamudil vlak. K sreči sem ujel zadnji omnibus. Doma smo z delom nadaljevali do šestih zjutraj, ko smo ga združeno srečno dokončali.

France Pernišek

RAZOČARANJE

Vsako življenje ima svoj izvir, brhke brzice in končni mir! V zrcalu jezera poglej svoj obraz, pa vprašaj iskreno: ta tujec sem jaz?

Jože Krivec

Slovenske šolske sestre v Argentini

Bilo je v letošnjih letnih počitnicah, ki sem jih po triindvajsetih letih spet preživela v našem počitniškem domu v kordovskih hribih. Na svečnico, tri dni pred svojim povratkom „domov“, se pravi na daljni argentinski sever, sem mogla biti pri slovenski maši v cerkvi „Dolores“. Po ganljivih domačih mašnih obredih je vsa cerkev zapela: „Marija, skoz življenje voditi srečno znaš...“ Saj je bila ena sama kitica, vendar zadosti, da so se mi od gnenosti orosile oči. Te mogočne Hladnikove Marijine pesmi namreč že nisem slišala vse od takrat, ko smo v okupirani Ljubljani pred koncem vojne preživljali tesnobne dneve negotovosti. Takrat se je slovenski narod zgriňjal okrog oltarja brezjanske Marije, ki je kot begunka bivala v Ljubljani. Zasipali smo njen oltar s cvetjem in iz vse duše molili in peli pred njo. Včasih je po veličastnih petih večernicah zadonela v nabito polni stolnici tudi „Marija, skoz življenje...“. Bil je to krik slovenskega naroda po pomoči.

Sicer so nekateri še vedno upali na osvoboditev, proti vsemu upanju. Med optimisti do konca je bil na primer tudi pokojni dr. Hanželič. Spominjam se zadnjega pogovora z njim na uršulinski gimnaziji, kjer je bil katehet. Navdušen je trdil, da se bo zdaj

prav kmalu mogel vrniti v Mariabor „delat s svojim škofom.“ češ, „Angleži nas bodo rešili“. Z neko uršulinsko sestro sva mu ugovarjali: „Ne, gospod doktor, Angleži nas bodo prodali.“ Kakor so nas tudi res.

Potem se je začel križev pot slovenskega naroda. Starejši se še dobro spominjamo vseh nešteti križevih postaj, ki smo jih kot narod in kot posamezniki prehodili. Slovenska skupnost v Argentini predaja z živo in tiskano besedo svojemu mlademu in najmlajšemu rodu izročilo o svojih padlih, o svojem bridkem slovesu od prelepih domačih krajev, o taboriščih, o pomanjkanju in trdem boju za obstanek v prvih letih zdomstva. S tem jim posreduje dragocene vrednote za njih narodnostno, kulturno in versko vzgojo. Naj bo v to izročilo mladim vedno vključena tudi zahvala Mariji, ki je znala tako varno in srečno voditi čolnič našega življenja skozi veliko trpljenje zadnje svetovne vojne. Iz časovne razdalje 40 let moremo to njeno varstvo jasno razbrati.

Te in podobne misli so me navdajale v dneh, ki sem jih preživljala v sestrińskem počitniškem domu, kjer smo si že od leta 1962 sosedje s slovensko počitniško kolonijo dr. Rudolfa Hanželiča. Tam se mi je obenem zbudila tudi želja, da svojim dragim slovenskim

rojakom povem kaj o nas, slovenskih sestrah, ki nas tukaj in gotovo še kje drugje pogosto srečujejo, ker čutim, da se vse premalo poznamo; in to po naši krivdi. Izbrala in napisala sem zato nekaj „drobtinic“ iz zgodovine naše kongregacije, ki naj vam povedo, kdo da smo, kdaj in zakaj so slovenske sestre prišle v Argentino in kakšno je sedanje stanje in poslanstvo naše kongregacije v Južni Ameriki. Da bi se tako z vso slovensko skupnostjo v Argentini tudi me, slovenske sestre, v tem Marijinem letu zahvalile naši skupni Materi Mariji Pomagaj za njeno varstvo in jo prosile, naj nam tudi v bodoče hiti na pomoč.

Nekaj splošnih besed o naši kongregaciji

Mnogi se gotovo še od doma spominjate na slovenske šolske sestre ali mariborske sestre, kakor so nam navadno rekli.

Naša ustanova je iz preteklega stoletja. Nastala je po Slomškovi zamisli, a šele po njegovi smrti. Kot lavantinski škof je Slomšek želel imeti v svoji škofiji redovnice za vzgojo zapuščene ženske mladine. Ta želja se je uresničila, ko so se l. 1869, štiri sestre iz kongregacije šolskih sester iz Gradca prostovoljno oddale za delo med slovensko manjšino v Mariboru. S potrebnimi dovoljenji so se ločile od matične kongregacije in osnovale novo redovno družbo. Vzgoja mladine in

karitativno delo med njo je že od takrat naše prvo poslanstvo.

Iz tega neznatnega gorčičnega zrna se je kaj kmalu razvilo močno drevo. Kongregacija, ki je začela svoje delo med slovensko manjšino v Mariboru, se je najprej širila po slovenskih pokrajinah avstro-ogrske države in pozneje po vsej Jugoslaviji. V začetku novega stoletja je začela širiti svoj apostolat že po izvenevropskih deželah.

V tem bujnem razcvetu nas je doletela druga svetovna vojna, ki je kongregacijo hudo prizadela. Saj je bilo v Sloveniji naše delo skoraj dobesedno uničeno: vzgojni in dobrodelni zavodi zaplenjeni, šole zaprte, sestre razgnane. Na Hrvaškem in v Srbiji je bilo med vojno za spoznanje boljše, a se je pozneje tudi tam stanje poslabšalo.

Ko so nam Nemci že leta 1941 zasedli materino hišo v Mariboru, je bila vrhovna predstojnica s samostansko družino vred vržena na cesto — skupno 137 sester. Ista usoda je doletela sestre tudi po drugih krajih, ki so jih zasedli Nemci.

Po zadnji maši v samostanski cerkvi, posvečeni Brezmadežni, je 30. aprila častita mati M. Terezija Hanželič — teta pok. dr. Rudija — odpotovala z avtobusom proti Ljubljani, takrat pod italijansko okupacijo. Ker Italijani sester niso preganjali, se je zatekla v Marjanišče, od koder pa se je že čez dober mesec odpravila

na obisk k sestram v Tomaj. Toda v vlakcu iz Ljubljane proti Trstu se je mati Terezija naenkrat premislila. Svoji spremljevalki je rekla, da ne bosta izstopili v Sežani. Da naj v Trstu kupi dve vozovnici za Rim. Na sestrino začudeno vprašanje, kaj bo tam, saj ne pozna nikogar, je odločno odgovorila: „Šla bom k svetemu očetu in mu povedala, da so nam vse vzeli.“ Nato sta skoraj molče nadaljevali pot.

Čez tri dni sta bili sestre spre-

jeti v privatni avdienci pri sv. očetu Piju XII., ki je m. Terezijo dobrohotno poslušal in ji dovolil, da prenese sedež vrhovne uprave kongregacije v Rim. Kot prvo pomoč ji je celo nakazal 75.000 lir. S posojilom frančiškanske kurije v Rimu, z denarno pomočjo naših sester v Egiptu in Severni Ameriki in posebno še z lastnim trdim delom in žrtvami so si sestre begunke postavile v Rimu svoj prvi dom, kamor so se vselile še isto leto.

Tako nam je mati Hanželič, ta močna žena, gotovo po božjem navdihu s svojim neomejenim zaupanjem v Boga in Njegovo Cerkev dala novo središče in s tem obvarovala kongregacijo pred razpršitvijo.

Seveda pa je prenos materine hiše na tuje imel za družbo globoke in resne posledice. Uradno nismo nič več „slovenske šolske sestre“, ampak Šolske sestre sv. Frančiška Kristusa Kralja. Da bi se namreč še bolj utrdila naša enotnost, je bila kongregacija leta 1966 proglašena za mednarodno. Imamo v rabi kar 5 občevalnih jezikov za naših 5 narodnostnih skupin. Za občevanje z apostolskim sedežem je naš uradni jezik italijanski. Naša nova materina hiša je danes v Rimu na Farnesini 140 in naša vrhovna predstojnica je Slovenka m. Bernardka Stopar, ki je bila lani ponovno izvoljena za to službo.

(Bo še)

S. Valtruda Levec

Pogovor z bratom Stankom Žakljem o družbi Jezusovih malih bratov

Prosim, brat Stanko, da bi nam najprej predstavil samega sebe: kje in kdaj si se rodil, kje preživel otroška leta, kdaj si prišel v Argentino, kje si se šolal in kako si odkril družbo Malih Jezusovih bratov.

Doma sem iz Butanjeve, ki je ena od podružnic šentjoške župnije. Gre za šentjošt nad Vrhniko ali Horjulom, na samem robu Notranjske. Rodil sem se med vojno, leta 1942. Vojna leta so bila za šentjošt težka preizkušnja. Jaz se teh časov sicer ne spominjam, v človekovo podzavest je pa to čisto gotovo vtisnjeno. Doma sem odrasčal do 14. leta, nato smo se pa leta 1956 mama in trije otroci presežili v Argentino in se tako po 11 letih zopet združili z atom.

Že naslednje leto sva šla z bratom Jožetom v Škofov zavod v Adrogué, eno ali dve leti pozneje pa se je nama pridružil tudi mlajši brat Janko. Skoraj 7 let življenja v Adroguéju me je obogatilo v vsakem pogledu: kot človeka, kot kristjana in kot Slovenca. Brez vsakršnega dvoma tedanjim predstojnikom Škofovega zavoda in bogoslovja veliko dolgujem in sem jim za njihovo skrito in požrtvovalno delo iz srca hvaležen.

Po končani srednji šoli, leta 1962, sem zaprosil za vstop v slovensko semenišče. Istim adrogujskim pred-

stojnikom dolgujem v večiki meri, da sem na filozofsko-teološki študij prišel v mednarodni rimski zavod Germanik. Tu sem po dobrih treh letih študija odkril družbo Malih Jezusovih bratov in se po končanem. 4. letniku odločil za vstop v to redovniško družino.

Naj takoj povem, da je moje življenje od preselitve v Argentino najprej potekalo pod znakom večletnega seljenja in prehajanja iz ene kulture v drugo. Če to človeka po eni strani prav gotovo bogati, ga po drugi strani skoraj neizogibno tudi postopno izkorenjuje iz prvotne domače kulture. In dejansko so bila zame 4 leta v Rimu in potem prva leta v Bratstvu leta delne odtujitve od slovenske stvarnosti doma in v tujini.

Katere so temeljne značilnosti duhovnosti in dejavnosti vaše družbe? Koliko je sedaj članov in v katerih deželah imate postojanke? Ali imate dovolj poklicev?

Lahko opišemo življenje Malih Jezusovih bratov kot kontemplativno življenje, toda ne v zaščitenem okolju samostana, temveč preprosto med ljudmi v odprtem svetu. Kontemplativna dimenzija in skromno življenje v deljenju usode preprostega delavnega ljudstva, to se mi zdi, da sta dve temeljni značilnosti našega življenja. Ne dve plati, med katerima

ni nobene zveze, temveč dve lici enega in istega življenja, tako ozko povezani med seboj, da je za nas ena od njih nemogoča brez druge.

Poskusil jih bom na kratko razložiti:

a) Kontemplativni: Duša kontemplativnega življenja je prijateljevanje z Bogom: negovanje sicer skrivnostnega, toda resničnega prijateljstva z Bogom, težnja za čim tesnejšim združenjem z njim. Vemo, da to niso samo prispodobe, ampak, da je to v resnici mogoče, ker je v Jezusu Bog postal človek, v Njem se je On sam vsakemu od nas približal in mu postal dostopen. Od prvega božiča naprej ima človek eno pot k Bogu — po človeku Jezusu (ki seveda ni samo človek). On pa je

sam rekel svojim učencem, da niso le njegovi služabniki, temveč tudi prijatelji. Pred svojim odhodom pa nam je v Evharistiji zapustil viden znak svoje navzočnosti med nami.

Nismo morda navajeni, da se o krščanskem življenju izražamo na ta način, da ga prikazujemo kot prijateljski odnos do Boga. Toda čimbolj Jezus postane središče našega krščanstva, tembolj je to razvidno. Glavno, odločujoče je oseba Jezusa Kristusa in naš odnos do njega. On nas kliče in nam nudi svojo ljubezen, svoje prijateljstvo, od nas pa zahteva, da na ta klic odgovorimo, se zanj odločimo in mu sledimo. Ljubezen pa se sprejema le z ljubeznijo, pravi odgovor na ljubezen je le odgovor ljubezni. Ta pa teži za tem, da postopoma postane pravo prijateljstvo.

Negovanje tega prijateljstva v skupnem bogoslužju in v zasebni molitvi zlasti pred sv. Rešnjim telesom, v pogostem čitanju in meditiranju Božje besede, je v središču kontemplativnega življenja. „Iskanje Njegovega obličja“, kratko pravi psalmist.

Veliki kontemplativci ali mistiki pogosto govorijo o združenju z Bogom, oziroma o poti, ki vodi do tega združenja. Za tem težijo z vsemi svojimi močmi, vedo pa dobro, da je ono predvsem dar božji.

Čisto naravno je, ko govorimo o kontemplativnem življenju, da imamo pred očmi njegove klasične oblike, ki so možne le v tišini in zbranosti za samostanskimi zidovi. Prav pa je, da se preko njih ozre-

mo tudi na edinega pravega „kontemplativca“ — Jezusa Kristusa, kajti končno nam je vsem on edini vzor, edina pot do Očeta. On pa je živel svojo enkratno in neponovljivo intimnost z Očetom najprej v Nazaretu, kot tesarjev sin, potem pa na potih in križpotjih Palestine. Zanimive so v tem pogledu zadnje vrstice drugega poglavja evangelija sv. Luka. Ko sta Marija in Jožef po večdnem iskanju le našla 12-letnega Jezusa v templju, ga je Marija začudena vprašala, zakaj jima je to storil. Jezus pa je odgovoril: „Kaj sta me iskala? Nista li vedela, da moram biti v tem, kar je mojega Očeta?“ Eno vrstico dalje sv. Luka nadaljuje: „In vrnil se je z njima ter prišel v Nazaret...“ Jezus bo res v tem, kar je njegovega Očeta, toda ne v templju, temveč v Nazaretu, se pravi v življenju preprostega tesarjevega sinu. Tu se bo „učil“, kako tudi kot človek živeti sinovski odnos do Očeta.

S tem sem se pa že deloma dotaknil druge glavne značilnosti naše-ga redovniškega življenja: življenja v odprtem svetu.

b) V odprtem svetu: Malim bratom je neposredni vzornik Charles de Foucauld. On je sam bil precej let trapist in je dobro poznal kontemplativno življenje v Cerkvi. Z dovoljenjem predstojnikov bo v do-loženem trenutku izstopil iz reda trapistov. Pozneje bo razmišljal o novi redovniški družini, ki bi jo rad ustanovil. Zanimivo je, da si pri tem ni vzel za vzor te ali one oblike meniškega življenja, temveč življenje sv.

Družine v Nazaretu: majhna človeška celica z Jezusom v sredini, toda v mnogih pogledih podobna ostalim nazareškim družinam. Dve stvari lahko z gotovostjo trdimo o sv. nazareški družini: tu sta bližina Bogu in prijateljski odnos do Njega dosegla vrhunec; obenem pa je tu obstajala tudi velika bližina napor-nemu vsakdanjemu življenju preprostih delavnih ljudi. Te dve prvini si bo Charles de Foucauld poskušal prisvojiti za sebe in tudi za njegove Male brate.

Ko si zamišlja bodoče bratstvo, ki ga ima namen ustanoviti, našteva razne njegove značilnosti. Prva teh značilnosti je: bratje zbrani okoli Jezusa, navzočega v Evharistiji. Potem pa našteva: brez klavzure, ne v samoti, temveč blizu kakega nase-lja, ne manj kot 8 ur dela dnevno, in če le mogoče fizičnega dela..., ne veliko zemlje niti velikega stanovanja in tudi ne velikih stroškov celo velikih milodarov ne, ampak v vsem skrajno uboštvo... Ob vsaki od naštetih značilnosti pa ponavlja edini nagib za vse to: Jezusovo življenje v Nazaretu — „kot Jezus v Nazaretu“.

Živeti kontemplativno redovniško življenje sredi sveta, se pravi v življenjskih okoliščinah, v katerih mora ogromna večina kristjanov živeti svoje krščanstvo, to je bila novost v Cerkvi.

Ker se je Jezus v Nazaretu ne-kako poistovetil s preprostim revnim prebivalstvom, tudi Mali bratje želimo pripadati svetu ubogih. Ne samo „v duhu“, temveč tudi kolikor

se dá konkretno, socialno: stanovanja, služba, okolje v katerem živimo, ljudje, ki smo z njimi povezani... vse naj bi pričevalo o tem, da pripadamo svetu ubogih, svetu skromnih družbenih slojev. Evangeljske zahteve imajo neizbežne socialne in politične posledice.

Toda da ne bi bilo nobenega dvoma o nagibih te pripadnosti ubogim, naj navedem dva teksta Charlesa de Foucaulda: „Moj Bog, ne vem, če je nekim dušam možno, da ostanejo bogate, medtem, ko vidijo, da si ti ti reven...; jaz si nikakor ne morem zamisliti ljubezni, ki ne bi rodila potrebe za sličnostjo (z ljubljenim). Biti bogat, živeti v udobnosti, sladko uživati svoje dobrine, medtem ko si bil ti reven in si živel neudobno in težko življenje vsakdanjega trdega dela: jaz tega ne morem, Bog moj... jaz ne morem ljubiti tako.“

In drugje: „Ni svetopisemske besede, ki bi bolj vplivala na moje življenje kot tale: Karkoli boste storili nemu od mojih najmanjših, boste meni storili.“

Prvi cilj našega življenja med ljudmi je pričevati z življenjem, da je Bog, v katerega verujemo, Bog ljubezni, in da smo vsi njegovi otroci, torej pred njim vsi temeljno enaki. To temeljno enakost bi radi živeli med ljudmi, ker je ona za nas zahteva ljubezni in vrednota Kraljestva. Potem pa med njimi — in z njimi! — delati na tem, da bi se njihovi življenjski pogoji izboljšali, bi postali manj nečloveški. Dokler eden samo daje, pomaga, drugi pa samo prejema in je od drugega odvisen —

tu ne more biti vsaj kolikor toliko enakosti in tudi ne enakopravnih odnosov. Beseda: vsi ste bratje — ostane sicer lepa beseda, toda v glavnem le beseda. Na pot večje enakosti in tudi bolj avtentične ljubezni se postavimo, ko začnemo odkrivati, da nas v odnosih z revnimi tudi oni bogatijo, da pri tem tudi mi prejemamo od njih, ker imajo tudi oni svojo plemenitost in dostojanstvo, svoje „bogastvo“. Tu šele se naši odnosi z njimi kvalitetno temeljno spremenijo in dobijo novo dimenzijo.

Okolja, v katerih se nahajajo bratstva, so zelo različna. Npr. delavska naselja industrijskih mest ali revna naselja („villa miserias“) predmestij Tretjega sveta; razne grupe ljudi, ki so iz raznih razlogov potisnjeni na sam rob družbe; posebni poklici ali položaji, kjer so ljudje pretežno ločeni od ostalega sveta (npr. mornarji, jetniki); ali pa tudi med nezaposlenimi, med bolniki (npr. gobavci), itd., itd.

Družba danes šteje 260 članov, razkropljeni pa smo skoraj po 50 državah vseh kontinentov razen Avstralije. Torej nekaj razmeroma majhnega, omejenega, in že to dejstvo vabi na ponižnost in skromnost.

Glede na poklice pa se je v zadnjih letih položaj precej spremenil. Prej je večji del poklicev dajala Evropa, zadnja leta pa poklici iz evropskih dežel padajo, nadomeščajo pa jih kandidati od drugod (Azija, Afrika, Latinska Amerika).

(Konec prihodnjič)

Pogovarjal se je **Jože Škerbec**

Pogovor s Tomažem Mavričem o njegovem delu v župniji Brezmadežne v Torontu

Povej mi najprej nekaj svojih življenjskih podatkov.

Rodil sem se 9. maja l. 1959 v Buenos Airesu. Sem sin Jožeta in Poldke Mavrič. V družini nas je pet otrok. Dve sestri in trije bratje.

Osnovno šolo sem začel v Devoto, kjer smo stanovali. Slovensko šolo sem obiskoval v San Martinu. Šesti razred šole pa že nadaljeval v Misijonskem zavodu v Lanusu. Čeprav smo v zavodu imeli slovensko šolo, sem še vedno rad zahajal k slovenskemu pouku v San Martín. Tam sem imel poznane sošolce in prijatelje.

Večkrat smo bili precej razigrani, a učitelji so nas znali pravočasno umiriti.

Gimnazijo sem končal v Misijonskem zavodu. Takrat je zavod vodil g. Franc Sodja, ki je znal s svojo osebnostjo v nas vzbuditi zanimanje za dobro. Veliko smo govorili o misijonih in o duhovniških poklicih na splošno, kar mi je zelo pomagalo pri odločitvi za bogoslovje. Iz misijonskega zavoda je izšlo kar lepo število duhovnikov in laičnih misijonarjev.

Ker je lazaristovska hiša v Lanusu del Jugoslovanske province, smo bogoslovje naredili v Ljublja-

ni, noviciat pa v Beogradu. Posvečen sem bil v Ljubljani 29. junija l. 1983, skupaj s sobratom Markom Cukjatijem in njegovim bratom Francijem. Novo mašo sem imel 3. julija na Suhi pri Škofji Loki, rojstnem kraju moje mame. Z Markom sva nato septembra istega leta imela ponovitev nove maše v Torontu in oktobra v Slovenski vasi.

Ali si sam želel po posvečenju iti delovat med rojake v Kanado ali so te preprosto določili tvoji predstojniki?

Ko sva z Markom zaključila študije, se je pokazala potreba v Argentini in Kanadi. Predstojniki so določili Marka v Argentino, mene pa v Kanado.

Koliko je slovenskih župnij in približno koliko slovenskih rojakov v tej deželi?

V Kanadi imamo trenutno pet slovenskih župnij. Montreal, Winnipeg in dve v Torontu; te vodi mo lazaristi. Eno pa izven Toronta, v Hamiltonu, ki jo vodijo salezijanci. Poleg rednih župnij pa obstajajo malo manjše slovenske skupine raztresene po Kanadi, posebno na zahodu, katere skušamo obiskati dvakrat na leto

Kar se tiče števila Slovencev v Kanadi, nimamo natančnih podatkov, a računamo, da jih je okrog štirideset tisoč.

Ali se verniki vpišejo v župnijo? In vpis kaj pomeni in kaj vključuje?

Tukaj v Torontu je sistem drugačen kot v Argentini. Ker je Buenos Aires tako obširen, je potrebnih več slovenskih domov, ki bi na neki način zaobjeli vse Slovence. Maše imate po domovih ali lokalnih argentinskih cerkvah, z izjemo Slovenske hiše in Slovenske vasi.

Toronto, ki je znatno manjše mesto, pa ima župniji kot središči, kjer se srečujejo Slovenci. Slovenci se po možnosti vpišejo v

župnijo. Kot sem že prej omenil, imamo v Torontu dve župniji; Marija Pomagaj, ki je v središču mesta, in Brezmadežna s čudodelno svetinjo, ki stoji ob robu mesta. Veliko je pa takih Slovencev, ki živijo oddaljeni od obeh središč, in se vpišejo v lokalno angleško cerkev. Vpis v faro pomeni, da si registriran v župnijsko kartoteko, da se na fari udeležuješ sv. maše, verskih in kulturnih srečanj. Da po svojih močeh doprineseš svoj delež h graditvi te naše župnijske skupnosti

Na župniji Brezmadežne s čudodelno svetinjo ste štirje duhovniki. Kaj je tvoje delo v župniji?

Delo imamo tako razdeljeno, da je vsak odgovoren za določene organizacije ali skupine.

Moje delo je z ministranti, s skavti in skavtinjami, mladinskim pevskim zborom in orkestrom ter z apostolskim krožkom, preko katerega skušamo vzbuditi misijonsko idejo med mladimi, bodisi da bi se osebno odločili za pot v misijone, bodisi da bi preko molitve in materialne pomoči v zaledju pomagali misijonarjem na terenu.

Praviš, da vodiš številno skupino ministrantov. Kako jih oblikujete?

Ministrantov je 65. Razdeljeni so po osmih skupinah. Ker imamo pet nedeljskih maš, se skupine izmenjavajo. Vsak ministrant dobi svoj urnik za mesec dni. Poleg nedeljskega sporeda imamo tudi spored za med tednom. Tukaj pri-

dejo v poštov ministranti, ki živijo blizu cerkve.

Kot celotna skupina se srečujemo enkrat na mesec. Ogledamo si vzgojni film, preberemo življenjepis kakšnega svetnika, pogovorimo se o napakah in nepravilnostih pri ministriranju. Enkrat na leto organiziramo tudi izlet. Trenutno se pripravljamo na dvodnevno taborjenje.

Zvedel sem, da si zbral mladinski zbor, ki ga vodiš. Kaj bi povedal o tej važni ustanovi na fari?

Še predno sem prišel, je skupina mladih občasno pela in igrala pri nedeljskih mašah. S časom se je skupini pridružilo več mladih in začeli smo z rednimi pevskimi vajami. Ob pevcih se je zbralo tudi nekaj mladih, ki igrajo različne instrumente.

Glavni namen zbora in orkestra je prispevati svoj delež pri liturgiji. Prvičkrat smo zapeli na božični večer 1. 1985. Lani smo imeli svoj prvi samostojni koncert, letos aprila pa gostovali med Slovenci v Lemontu v Združenih državah.

Med člani zbora in orkestra je nekaj takih, ki se tudi osebno ukvarjajo z glasbo. Ti so v veliko pomoč.

Ali imate slovensko šolo na župniji? Koliko učencev jo letos obiskuje in koliko učiteljskega osebja imate?

Slovensko šolo imamo ob sobotah dopoldne. Letos je obiskovalo šolo 130 učencev. Učiteljskega o-

sebja je bilo 15. Poleg slovenske šole smo letos prvič imeli tudi slovenski tečaj za odrasle, ki niso Slovenci. Tečaj je končalo deset oseb. Uspeh je bil zelo pozitiven.

Katere farne organizacije imate v župniji?

Trenutno imamo sledeče: može in fante, katoliško žensko ligo, diakonijo, ki skrbi za bolne, ostarele in pomoči potrebne Slovence, ministrante, cerkveni pevski zbor, mladinski pevski zbor in orkester, slovensko šolo in v okviru te tudi otroški pevski zbor, otroški kotiček, ki se ukvarja z uvajanjem otrok od 3. do 7. leta starosti v slovenski jezik in kulturo, igralsko skupino, dve plesni skupini, skavte in skavtinja. Na tej župniji je tudi uredništvo in uprava mesečnika Božja beseda.

Kateri dušnopastirski nalogi dajete posebno važnost?

Lahko rečemo, da je vsaka organizacija na svoj način potrebna. Seveda obstajajo pa še velike možnosti izboljšanja. Zdi se mi nujno potrebno, da imamo pred seboj potrebe ljudi. Naš cilj mora biti, da tako na tej fari kot na katerikoli drugi omogočimo ljudem toliko raznolikih organizacij, da se bo lahko vsak župljan identificiral vsaj z eno. S tem se bo povezal s faro, to bo pa pripomoglo k nadaljnji duhovni in kulturni rasti.

Kaj bi želel prek Duhovnega življenja povedati tvojim številnim prijateljem v Argentini?

Izkoristil bi rad to priliko, da lepo pozdravim vse znance. Letos sem bil v Argentini v drugi polovici meseca junija in prvi polovici julija. Obisk je bil bolj kratek, tako da nisem mogel obiskati tega ali onega, prisostvovati kakšni proslavi, mladinskemu dnevu, mladinski maši. Tam bi lahko srečal marsikoga in z njim pokramljal. Upam, da se bo to uresničilo pri naslednjem potovanju.

Na splošno bi pa rad poudaril misel, ki je zadnje čase bolj in bolj aktualna. O takoimenovanem skupnem ali enotnem slovenskem prostoru.

Čeprav smo Slovenci razkropljeni po več kontinentih in raznih državah in ima vsaka skupnost svoje značilnosti in potrebe, skupno razmišljajmo, kaj lahko kot posamezniki ali skupina doprinesemo k tej ideji. V čem bi se lahko drug drugega dopolnjevali in kaj drug od drugega naučili. Za vse mi našimi prizadevanji pa naj stoji On, ki daje smisel vsemu našemu bivanju in delovanju, da bomo lahko uresničili besede, ki jih ponavljamo pri vsaki maši: po Kristusu, s Kristusom in v Kristusu...

Pogovarjal se je **Jože Škerbec**

Za mladino za mladino

SPOLNOST PRED POROKO: OVREDNOTENJE RAZLOGOV

Preizkusi, predno kupiš

„Ne kupuj mačka v žaklju!“ je reklo ki izhaja iz srednjeveških običajev trgovanja. Brezvestni trgovci so dajali v jutaste vreče ali „žaklje“ mačke in so jih poskušali prodati kot odojke. Modri kupci niso hoteli plačati, dokler niso pogledali, kaj je zares v vreči.

„Ne kupuj mačka v žaklju!“ je povzetek dokazovanj mnogih ljudi, ki bi radi svobodno preskusili in ugotovili, ali se njihov partner čustveno, zlasti pa telesno sklada z njimi. S takim „testiranjem materiala!“ naj bi preprečili vsakršno možno poznejše razočaranje. Po poroki je za tak test prepozno in zakon bi morda bil obsojen na propad. Strah pred možnim polomom zakonske zveze zaradi spolnih vzrokov še pove-

čuje pogosto objavljane trditve, da bo zakon uspešen, če „gre v postelji vse v redu“.

Psiholog Ulrich Beer v svoji knjigi Ljubezen proti spolnosti nasprotuje preizkušanju spolnosti:

„Pred poroko ni mogoče preizkusiti partnerjeve primernosti za zakon. Spolna združitev zunaj zakona se vedno dogodi v okoliščinah, ki so popolnoma različne od tistih v zakonu. Strah pred nosečnostjo ali zgolj pred tem, da bi ljubimca kdo zalotil, kakor tudi neugodni pogoji na zadnjem sedehu avtomobila, v gozdu ali na kavču, posebno ženski prepričujejo, da bi se sprostila, in onemogočijo sam akt, ali vsaj izpolnitev in užitek. Zlahka se utrdi spolni vzorec, v katerem moški hitro doseže orgazem, medtem ko

ga ženska le redko ali sploh ne. Za žensko to lahko pomeni razočaranje in vzbudi negativen odnos do spolnosti; za moškega pa to lahko pomeni izrazito in prevladujočo držo, ki povzroči, da se mu zdijo dvorjenje, nežnost in zlasti čas, ki si ga je potrebno vzeti, odveč. Naposled oba utrpita zelo nečloveško razvrednotenje ljubezenskega akta, katerega možnosti za veselje in razodetje nista nikoli doživela. Na kratko: pred poroko je nemogoče eksperimentalno ustvariti take pogoje, kot obstajajo v zakonu.“

Znano je dejstvo, da se je treba v spolnem vedenju vaditi. Izkušnje srečno poročenih ljudi kažejo, da lahko traja več let, preden zraste potrebno zaupanje. Šele tedaj je možna popolna čustvena in telesna vdanost, ki jo spremlja naraščajoča ustvarjalnost in veselje ob spoznavanju telesa in občutkov svojega partnerja in samega sebe.

Spustiti se v spolno občevanje zaradi preizkušnje in da bi se s tem izognili „kupovanju mačka v žaklju“, ni le izraz pomanjkanja ljubezni, marveč tudi znak nevednosti.

Ljudje se spustijo v predzadonko spolno intimnost iz različnih razlogov. Njihove potrebe, želje in bojazni so resnične in jih moramo jemati resno. Toda mnogo ljudi se ne zaveda, da takojšnja zadovoljitev, ki jo poudarja spolna revolucija, dejansko deluje proti utrjevanju ljubečih,

nežnih, končno zadovoljivih odnosov.

Videti je, da spolna svoboda ni korak naprej, marveč korak nazaj v človekovem razvoju. Osupljivo je, da z napredovanjem spolnega osvobajanja vzporedno raste število razvez. Današnje ozračje svobode se vse manj meni za pomembnost zaupanja, ljubezni in odgovornosti, vrednot torej, ki so vodilne v sporočilu krščanstva. Iz zgodovine vemo, kaj se zgodi, če zanemarimo vrednote. Moralni propad Rima je spremljal tudi politični propad te svetovne sile.

Spolna svoboda ni prinesla pričakovane velike osvoboditve; nasprotno, prinesla je odvisnost in zaslužjenost užitku, pritisku, da se spolno udeležujemo, in mnogovrstnim strahovom. Kljub povečani svobodi in znanju in veliki izbiri kontracepcijskih sredstev ljudje niso niti zadovoljnejši niti srečnejši, kot so bili eno generacijo prej.

Če se je res izkazalo, da je gonja za spolno svobodo korak nazaj v osebni in medosebnem razvoju, potem morajo biti njeve škodljive posledice očitne.

Dietmar Rost-Janko Bohak

v družini

VZGOJA ZA UŽIVANJE

Človeška spolnost je povezana s čustvom sreče, ki jo telesno in duševno lahko zelo intenzivno občutimo in jo zato imenujemo užitek. Užitek ni nič slabega. Zmožnost spolnega užitka je visoka človeška vrednota, ki jo lahko brez zadržkov potrdimo. Bistvo človeške spolnosti sicer ni v telesnih prijetnostih, kot so nas hoteli prepričati nekateri seksologi, vendar tudi te na bistven način spadajo k njej. Včasih nam je težko gledati na užitek kot na vrednoto in bolj cenimo ljudi, ki se používajo v svojem delu in opravljajo svojo dolžnost. V nagrobnih govorih zveni kot najvišje priznanje: „Ves se je razdajal delu in svoji družini.“ Na vsak način pa govorimo o radosti kot o zaželeni vrednoti. V njej čutimo že nekaj poduhovljenega. Kdo pa govori rad o tem, da mu je nekaj v pravo zabavo, v užitek. Če se štejete k izobraženim, vam je težko priznati, da gledate rajši kriminalke in kavbojke kot znanstvene in dokumentarne oddaje.

Vam je življenje v užitek?

Osnova vsakega izkustva uživa-

nja je življenjska radost. Veselje, ki ga imajo starši ob svojem otroku in mu ga pokažejo, postane osnovno izkustvo za njegovo življenjsko radost. Kdor kot vzgojitelj ne more pritrditi svetu kljub vsem njegovim pomanjkljivostim in stiskam, ki jih vsak dan srečuje, ne more vzgajati otrok v pozitivno usmerjene ljudi. Zato spolna vzgoja tudi predpostavlja, da od vsega začetka predstavljamo užitek kot vrednoto in tudi vzgajamo otroka, da bo znal uživati. V skladu s svojim razvojem naj izkusi, da so telesna občutja tudi prijetna, tako kot so različni občutki tudi na drugih življenjskih področjih. Prav tako pa naj se tudi uči včlenjevati užitek v celoto svojega življenjskega izkustva, kar ne gre brez bolečih izkušenj, pomanjkanja in odpovedi.

Prapotrebe dojenčka

Psihoanalitične raziskave so nas opozorile, da so za kasnejši razvoj in moralno vedenje pomembni zgodnji otrokovi doživljaji in občutja. Normalno zorenje je možno le, če v najzgodnejših obdobjih otrokovega razvoja ni bilo grobih motenj. V skladu z novjšimi psihološkimi spoznanji govorimo o zadovoljitvi „prapotreb“ dojenčka. Kaj mislimo s tem?

Beseda potreba je v vsakdanjem govoru precej razvrednotena. V psihologiji pa pomeni „motor“, ki nas spodbuja, da nekaj počnemo. Nekatere teh „potreb“ so prirojene, večino pa si v teku življenja osvojimo z različnimi učnimi procesi. Tako je vsak otrok, ki zagleda luč sveta, opremljen z neka-

terimi „potrebami“: z zahtevo po zraku in spanju kakor tudi z organskima potrebama lakote in žeje. Te potrebe nastajajo pri motnjah biološkega ravnotežja; njihova zadovoljitev je za ohranitev življenja neobhodno potrebna; ob tem se dojenček sprosti ali uživa. Nepotešitev teh potreb pa mu povzroča napetost in občutke neugodja. Če je otročiček lačen ali utrujen, se mu napnejo mišice, postane nemiren in vpije. Če pa je sit in naspan, se mu mišičevje sprosti, dojenček se smehlja, blebeta in nato spet pomirjen zaspi.

Zdi se, da je prirojena še druga potreba: radovednost. Že pri prav majhnih otrocih lahko opazujemo, kako poslušajo šume in se odzivajo nanje, se z rokami stegujejo za predmeti in jih vtikajo v usta, da bi jih pobliže raziskali. To radovedno vedenje je povezano s spontanim odzivanjem na čutne dražljaje.

Prirojenim ali „primarnim“ potrebam se v teku življenja pridružijo še mnoge druge, „sekundarne“, ki si jih pridobimo v okolju, v katerem živimo. K tem šteje mo težnjo po govorjenju in znanju, teženje po uspehu in posesti, željo po ljubezni in priznanju. Motivi, ki človeka spodbujajo, da na primer skrbi za telesno higieno, vzdržuje red, zbira znamenke, potuje, gradi hišo ali študira, se neprestano menjujejo, prepletajo med seboj in s tem spreminjajo. Pri tem je uspeh ali neu-

speh bistveni razlog za tako ali drugačno ravnanje. Splet primarnih in sekundarnih potreb torej do- loča naše ravnanje.

Pravijo, da imajo posamezne potrebe v različnih obdobjih otrokovega razvoja različen pomen. Biološke potrebe, ki so v ospredju v prvem obdobju po rojstvu, so osnovne. Pridružijo se jim potrebe po varnosti. Šele potem sledi potreba po zavarovanosti in ljubezni. Še kasneje se javijo potrebe po ugledu in veljavi. Vrh te hierarhije potreb je teženje po samooblikovanju in samouresničevanju, ki na splošno postane dejavno šele v puberteti.

Domnevamo, da morajo biti, preden se oglasijo „višje“ potrebe, potešene najprej osnovne ali „nižje“ potrebe. Tako more otrok dajati in sprejemati ljubezen šele, ko je rešil najnujnejše skrbi za hrano. Za najvišjo stopnjo, samouresničevanje, so potrebne pozitivne izkušnje z vsemi drugimi navedenimi potrebami in cilji. Kdor ni nikdar izkusil zavarovanosti, ljubezni in socialnega priznanja, ne kaže potrebe, da bi vzel svojo usodo v svoje roke in napravil iz sebe najboljše, kar zmore.

Užitek sesanja

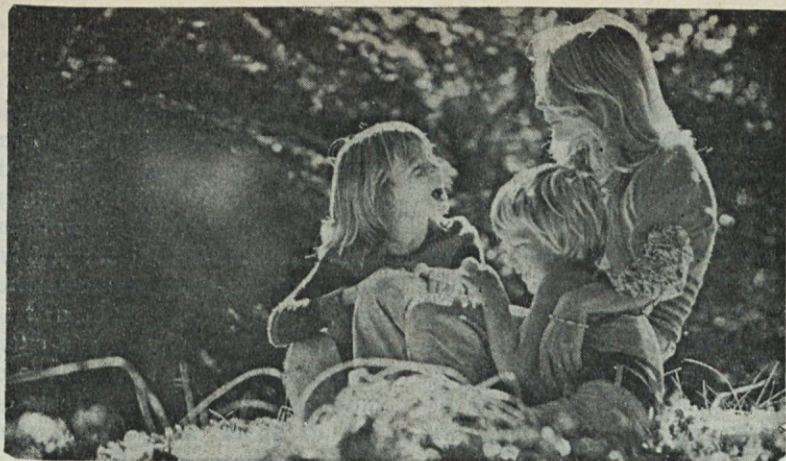
Ko pride otrok na svet, je telesno in duhovno še nedokončan. Njegova sposobnost, da bi s čuti zaznaval okolje, ni enakomerno razvita. Še najbolj je razvita občutljivost kože in sluznic. Za-

to sta koža in usta največjega pomena za nastanek notranjih odnosov med otrokom in materjo.

Sesanje pri materinih prsih je za dojenčka še vedno vir užitka; pri tem se počuti zares prijetno. Edinstven kožni stik z materjo je za dojenčka prav tako pomemben kot uživanje hrane. Telesna toplota in dotik matere mu stopnjujeta užitek, ki ga občuti pri sesanju. Lahko razumemo, da mu sesanje pri toplih, mehkih, živih materinih prsih vzbuja prijetnejša občutja kot sesanje iz stekleničke.

Pri dojenju je telesni stik z materjo neprimerno večji kot pri hranjenju iz stekleničke. Zato naj bi bilo dojenje prva in osrednja prehrana dojenčka, steklenička pa le nadomestilo, izjema. Žal pa to danes ni samoumevno. Nekatero matere, ki sicer obžalujejo, da nimajo dovolj mleka, v resnici pa sploh nočejo dojiti, naj bi resno premislile, ali ni zdrav telesni in duševni razvoj njihovega otroka pomembnejši kot njihova bojazen za zunanji izgled. Dojenju v prid je tudi dejstvo, da je materino mleko za otroka najboljše; povzroča mu najmanj vetrov in podobnih napetosti. Dokler je otrok dojen, se lahko tudi tri dni nič ne pokaka, pa je še vedno vse v redu; tako idealno namreč predela použito hrano.

Vendar moramo povedati, da skladen razvoj otroka ni odvisen le od dojenja, čeprav je to še tako priporočljivo. Če ima žena pre-

malo mleka ali je dojenje zanj bolee, je bolje, da hrani otroka po steklenički. Vendar naj bi to kolikor le mogoče počela sama, ne pa razne druge osebe namesto nje. Za hranjenje naj bi si vzela čas, pri tem naj bi ljubkovala in božala svojega otroka ter ga z občutkom stiskala k sebi. Pri tem je pomembno, da ostane hranjenje za otroka nežen užitek in mu telesni stik z materjo povzroča prijetne občutke. Kajti pri hranjenju in negi nastaja najpomembnejša osnova za globoko človeško vez med materjo in otrokom.

Razvada je, če napravimo v du- di veliko luknjo, da otrok hitreje sprazni stekleničko. Potreba po sesanju je zelo močna in že zaradi tega je bolje, da ga pustimo sesati dvajset minut in ne le deset.

Nekateri se sprašujejo, ali je bolje, da otrok sesa dudo ali prst,

palec. Nobenega razloga ni, da mu ne bi dovolili obojega. Nagon po sesanju je treba zadovoljiti. Zakaj bi se dudu in palcu pri tem ne dopolnjevala? Toda pomembnejše je, da damo pri hranjenju otrok dovolj časa za sesanje. Pretirano sesanje dudu ali palca je poleg tega znamenje, da ima otrok premalo drugih oblik uživanja, o katerih bomo še govorili. Nadaljnje vprašanje je, ali naj otroka čimprej navadimo na natančen urnik hranjenja ali pa ga nahranimo takrat, ko se joče, se pravi, ko je lačen.

Jok je dojenčkova govorica

Prvo, kar napravi človek, ko pride na svet je, da zajoče. Trditev, da jok krepi otrokova pljuča, je že zdavnaj ovržena. Noben dojenček ne joče brez razloga. Jok je dojenčkova govorica, njegov edini način, da pove: „Nekaj mi

manjka!“ Jok je vedno znamenje, da se otrok ne počuti dobro. Dojenček joče, če je lačen. Joče, če ga pustijo samega. Joče, če ga kaj boli. Joče, če ga je strah. S svojim jokom prosi hrano, toplino, pomoč, zaščito in bližino. Priključuje mater in hoče odgovor.

Raziskovalci vedenja menijo, da ima dojenčkov jok biološki smisel v tem, da zbudi prirojene, a še dremajoče materinske „instinkte“. Kakor imajo živali instinkte, ki narekujejo skrb za narod, tako so tudi v človeku instinkti oskrbe, ljubeče naklonjenosti, potrebe po zaščiti in oskrbi otroka. Zato psihologi, biologi in otroški zdravniki materam priporočajo, naj otroka nikdar ne pustijo jokati, marveč naj iz načina in jakosti joka razberejo, zakaj joče, da mu bodo lahko prav pomagale in ga spet pomirile. Pozorna mati lahko kmalu razlikuje, kdaj otrok joče, ker je lačen, ker je moker, kdaj joče zaradi bolečine, obupa ali protesta. V prvih mesecih življenja spravlja lakota mamega zemljana v eksistenčno stisko, zato naj bi ga mati takoj nahranila. Ponoči običajno zadošča manjši, vmesni obrok.

Menim, da smo neodgovorno trdi, če otroku, ki joče, zato ker je lačen, ne damo hrane. Če pomislimo, kako usodno je povezana zadovolitev prapotrebe po hrani

z razvojem osebnih odnosov, nam ne bo težko žrtvovati nekaj nočnega miru. Poleg tega danes vemo: dojenček, čigar lakota takoj potešimo, je že čez nekaj mesecev živahnejši od otroka, ki ga hranimo natančno po uri. Zato ni vseeno, če mati sliši vpitje novorojenčka ali ne. Če materam v mnogih porodnišnicah odvzamejo dojenčke in jim svetujejo, naj jih le pustijo kričati, lahko to privede do motenj naravnih socialnih odnosov med otrokom in starši.

Tudi strah, da bomo otroka z nočnim hrajenjem razvadili, je pretiran. Problem razvajanja se pojavi šele v drugem letu. Pred tem ima prednost zadovoljitev otrokove težnje po uživanju, saj sta užitek in ljubezen v začetku tesno povezana. Sprva je dojenček s svojo potrebo po uživanju hrane „egocist“, hoče nekaj imeti, hoče biti sit. Ko se zadovoljuje s sesanjem hrane, se v prvih tednih in mesecih zave partnerja, ki mu omogoča ta užitek, matere. Ta partner postane predmet uživanja, kar pomeni, da postaja partnerska ljubezen užitek. Naloga spolne vzgoje je v tem, da z zanesljivo in ljubečo naklonjenostjo potešimo vase usmerjene dojenčkove potrebe in tako polagoma krčimo pot od jaz k ti, od predmeta k osebi.

Gerhard Hauer

O NAŠI TISKANI BESEDI

Knjižnica je kraj svetosti!

Vselej, ko stopam vanjo, me prevzame globoko spoštovanje, kakor bi se znašel nenadoma na tistem svetem kraju, kjer je možno, da se vsak čas zgodi čudež. To moč ima bližina knjig, moč besede in misli — srečanje z onimi mojstri, ki so vanje položili svoje srce in duha. To je srečanje s preteklostjo. Kakor da oživi vsa ta neizmerna duhovna žlahtnost in se mi vabeče ponuja.

Vse je v njej: desetletja in stoletja naše zgodovine, leta zmagoslavja, vklesana navidez v neme črke, borbe in junaške poti naših prednikov, njihova neuklonljiva žilavost, bolečina, jok — pa tudi pesem in vriski kipečega veselja. Danes je vse to spet živo: knjige govorijo, pričajo, kličejo, vabijo. Vrči večne lepote se pretakajo po njih straneh: pesem zemlji, ki nam je dajala že prvo sladkost v zibeli in nas z materino besedo za večno pripisala slovenskemu narodu. Slavospevi Bogu za žitna polja in vinske gore, ki rodijo svoj rad, za tajinstvene gozdove, sončne planine in v nebesno modrino rastoče ponošne gore — za vso čudežno lepoto, iz katere se je bogatila naša mladost. Posebej za slovenski duh!

Zgodbam sladkih ljubezni je vklesan spomenik v njih, večnim ljubeznim, ki so gorele in dogorele, se navidez razsule v pepel,

a vendar iz njih rastejo spet nova življenja v vrtu veličastnega stvarstva. S knjigami težimo hrepenenje duš po lepoti in spoznavamo božjo popolnost, ki jo je večna Dobrota vdihnili v najgloblje koticke nedolžnih src.

Neminljivost duha napolnjuje knjižne police.

Jože Krivec

Uročeno od doma

Tovariši, jaz vas ne razumem. Sicer pa tudi vi mene ne.

— — —

Da ne bi vznemirjali javnosti, so imena najzaslužnejših državna tajnost.

— — —

Javne funkcije so dostopne vsem: ne samo njegovim, ampak tudi ženinim sorodnikom.

— — —

Človek je naše največje bogastvo. Kaj pa ljudje?

— — —

Kje smo? Vzhodno od raja.

— — —

Po tem, koliko so sposobni, bi bil za mnoge dovolj enomesečni mandat.

— — —

Prevzeli so odgovornost in jo razdelili širokim ljudskim množicam.

— — —

Naš dolg do tujine smo že tako zmanjšali, da se je letos komaj kaj povečal.

Premakljivi svečnik

35

Nekega soparnega večera, ko je bilo ozračje polno mokrote in je bil Zdravko, kakor zdaj že vedno pogostejše, ves prepoten v postelji, se je z oplom pripeljal k njemu Željko. Barica ga je skušala zadržati v kuhinji in gostu, ki ga ni poznala, dopovedati, da se brat slabo počuti, toda Željko je sploh ni poslušal, kar planil je k Zdravku v sobo.

„Dober večer, Zdravko! Slišal sem, da si zopet doma in sem prišel. Rad bi že pred meseci govoril s teboj, toda takrat si bil za zidovi in nisem mogel. Prišel sem nekoliko pozno, saj je že skoraj noč, toda zdaj se bova laže pogovorila, ker naju ne bo nihče motil. Saj imaš malo časa zame?“

„Seveda, seveda, Željko. Lepo, da si prišel. Sem vedel, da se me ne boš sramoval, čeprav sem bil zaprt.“

„Bral sem o vsem tem, kar se je zgodilo. Časopisi so se na veliko in do podrobnosti razpisali. Ampak, Zdravko, ti si bil pa tudi nor, da si se sam zakopaval in

si kar naprej trdil, da si kriv in si kriv. Kaj pa je potem sodišče moglo drugega, kakor da te je obsodilo? No, pa to je tvoja stvar. Ti imaš za to gotovo svoje vzroke.“

„Sedi, Željko. Sestri bom naročil, naj ti pripravi večerjo.“

„Nič ne naročaj. Ničesar nisem potreben. Morda imaš požirek slivovke. To je vse, kar bi mi zdaj teknilo.“

„Tamle v omarici je. Kar natoči si. Mene roke bolj slabo ubogajo in bi razlil.“

Šele potem, ko si je Željko natočil kozarec in ga izpil, je opazil, kako je Zdravko slab. Toda bil je tako poln svojih težav, da mu tuje niso mogle priti prav do zavesti.

„Nekoliko slab si videti, Zdravko. Te je ječa tako zdelala? Šest mesecev takega korenjaka vendar ne bo zlomilo!“

„Ne ječa, ne. Prav zares ne. Samo počutim se tako zanič, kakor da je nekaj v meni zlomljeno. Morda je to posledica duševnega stanja, ko sem mesece in mesece mozgal v sebi in iskal smisel

vsemu, kar se je z menoj dogajalo.“

„To se pa neverjetno sliši. Ti da si iskal smisel? Kdo pa je gledel tega bil kdaj trdnjši od tebe? Na vsak ugovor si takoj našel vsaj tri rešitve in prav zaradi te tvoje trdnosti sem te vedno občudoval.“

„Da, tako je bilo nekoč. Potem pa se je vsa trdnost na mah porazgubila in zašel sem v suhe puščavske kraje, kjer ni bilo niti kapljice tolažbe. Prehoditi sem jih moral. Celo v ječo sem moral, da sem tam zopet našel mir in smisel vsemu. Da, pri zapornikih, ki so me silno obogatili z različni spoznanji. Česar nisem mogel najti ne v molitvi ne v delu, sem našel v trpljenju. Razodelo se mi je tako preprosto in samoumevno, da sem se zdel podoben slepcu, ki mu je bil z enim samim Jezusovim dotikom vrnjen vid. Samo da v mojem primeru ni bil to Jezus, temveč zapornik, obdolen, da je svojo ženo ubil. Sicer pa je navsezadnje bil le Jezus v tem zaporniku.“

„Težko ti je slediti, Zdravko, vendar slutim, kaj hočeš povedati. Jaz hodim v nasprotni smeri. Iz smisla potujem v nesmisel. Iz življenja, polnega dogodkov, užitkov, samopotrditve prehajam v smrtno mirovanje, v nasičenost do bljuvanja in do samoizničenja.“

„Si v tiski, Željko? Mi lahko poveš?“

„Lahko. Pa ne zato, da bi pri

tebi iskal pomoči ali cenene tolažbe, ampak preprosto zato, da zadostim nekemu nerazumljivemu pritisku v sebi, da se nekomu razodenem, naj nekdo pogleda v gnjilobo mojega jaza, se dotakne smrdljivih ran v meni in skupaj z menoj zasluti trohnobo nebivanja.

Ti veš, kako se je vse to z menoj začelo in tega ne bom ponavljal. Izgubil sem vero, ker sem v svojem napuhu skušal verovati z razumom, ne pa s srcem. Posledica je bila, da so se mi vrednote prevrednotile. Prijemljivo je začelo biti resnično, neprijemljivo pa sanjsko in prividno. Uživanje se je postavilo namesto žrtve kot najvišji cilj. Temu sem sledil in sem si pri tem domišljjal, da osrečujem ljubljeno bitje. Tako sva se našla, dvoje ljubečih in ljubljениh bitij, ki sva drug v drugem ljubila samega sebe, se malikovala v podobi bližnjega in se slepila, da sva brezmejno in nepreklicno srečna. Pravzaprav sva tudi bila srečna, toda vsaj jaz na neki svoj, nepristen način, nekako tako, kakor da bi lizal med skozi steklo in si domišljjal, kako je sladek.

Ti ne veš, Zdravko, kako zelo sem si prizadeval, da bi vzljubil njenega otroka. Toda ni se mi posrečilo. Ni se mi posrečilo zaradi tega, ker sem ga hotel vzljubiti iz samoljubja, da bi pokazal, kako sem nesebičen. Zato se mi ni moglo posrečiti. Glede tega sem lahko prevaral njo, da je cenila mo-

je prizadevanje, otroka pa nisem mogel prevarati in najine poti so šle vedno bolj narazen, da je med nama kmalu nastal nepremostljiv prepad. Otrok me ni maral, ker je čutil, da sem se vrinil med nje-ga in njegovo mater. Nazadnje mi je tudi ona začela očitati, da ne znam lepo in prijateljsko ravnati z otrokom, in imela je prav. Tega zares nisem znal, čeprav sem prej obljubljal, da ga bom imel rad, kakor da je moje krvi.

Ljubeznive in prilizujoče govorice je bilo v hiši vedno manj in začeli smo bevskati drug na drugega. Razen tega me je bilo sram, da zaslužim manj kakor ona, da živim v njenem domu, ne da bi k temu kdaj kaj pripomogel. Ob nekoliko hujšem prepiru mi je to tudi oponesla, sprva samo z rahlim namigom, potem pa vedno določneje in najine odnose je začela preraščati najprej samo koprana rahle nezaupljivosti, potem pa vedno bolj gosta mezdra hlada in medsebojnih očitkov.

Moje samoljubje je bilo na smrt zadeto, ko sem začel opaziti, kako pri njenem kiosku kar naprej sloni neki mlajši človek, ob katerem je vsa sproščena in pomlajena, ko je doma sitna in vsega naveličana.

„Hodiš z drugim?“ sem jo nekoč tako mimogrede vprašal.

„Kako hodiš, saj nikamor ne hodim.“

„Če bi hotela, bi me razumela. Vsaj toliko si morava biti odkrita, da si o pravem času poveva,

če se bova naveličala drug drugega.“

Začela je jokati in dokazovati, da se ni najino razmerje, kar se nje tiče, nič spremenilo, le da sem jaz preobčutljiv in po nepotrebnem ljubosumen. Poravnala sva se in nekaj časa je šlo še kar lepo dalje, čeprav sva oba čutila, da je med nama nekaj zlaganega. Čez kakšno leto sem ju vedno pogostejše videval skupaj. Gotovo tudi po moji krivdi, ker sem bil preobčutljiv in do kraja zamerljiv. Nekega dne sem ju našel na domu. Gledala sta me kakor nepotrebnega tujca, on v pričakovanju mojega izbruha z neko radovedno negotovostjo, ona pa s pomilovalnim sovraštvom. Že drugi dan sem odšel in oni drugi se je preselil k njej.

Kako vse to preprosto zveni in kak lahko je vse to povedati, toda kako strahovita je taka preprosta resničnost, si ti niti misliti ne moreš.

Dobil sem si stanovanje v kraju službe in na zunaj je življenje teklo brez velikih sprememb, toda spoznal sem težo neprespanih noči, ko te gloje vedno ista misel: Kakšen pomen ima živeti? V vseh nočnih urah sem hodil k reki, pa nikoli nisem našel toliko moči, da bi končal to nesmiselno življenje, kajti kljub skrajni srčni stiski je bilo v meni nekaj vedno močnejše.

Morda misliš, da sem se kesal, ker sem zapustil duhovniški poklic? Ne, tega mi ni bilo žal. Žal

mi je bilo samo tega, zakaj je življenje tako prazno, zakaj nam ne more dati več, zakaj je tako skopo s to srečo, ki jo vsi iščemo, pa nikoli ne najdemo.

Šele mnogo pozneje sem se začel spraševati, zakaj sem pravzaprav zapustil svoj duhovniški poklic? Kaj me je speljalo na pot, ki nima izhoda, ki se konča na slepem tiru? Le kako sem mogel biti tako slep, da sem si od življenja obetal ne vem kaj?

Tudi službo sem pustil. Živim od prihrankov, svojih in materinih, ki mi jih je zapustila. Nisem več mogel sedati za pult in delati nekaj, kar prav tako nima nobenega smisla, in poslušati drobnih opravljanj in škandalčkov o svojih nad in podrejenih.

Zdaj sem tukaj, Zdravko, da mi ti poveš, kaj je s tem našim bedastim življenjem? Kje se je zapletlo in kakšen smisel ima?"

„Dobro, Željko, da nisi prišel pred osmimi meseci. Takrat sem bil sam v veliki krizi in ne bi mogel najti nobenega odgovora. Zdaj bom vsaj poskuša, čeprav od mene ne pričakuj posebne modrosti.“

„Ne potrebujem modrovanja in ga tudi ne prenesem. Daj mi kratko navodilo, kam naj grem, česa naj se lotim.“

„Kratko navodilo? Najkrajše je tole: Vrne se k svojemu duhovniškemu poklicu.“

„Tega ne morem. Moral bi vzljubiti ta duhovniški poklic. Tega pa ne morem.“

„Prav. Tega res ne moreš kar

tako. Zato pa najprej moli. Ne za poklic, moli, da bi znal biti majhen, ves preprost in do kraja iskren. Da bi se takega majhnega najprej vzljubil sam. Kakor si se prej ljubil velikega, možatega, pogumnega, tako se vzljubi sedaj majhnega, šibkega, pomoči potrebne in zbezanega, potem se pa tak ves daj Njemu, ki edini zna učinkovito zdraviti naš napuh in samoveličanje.“

„Ti praviš, naj molim. Toda kako naj molim, ko pa ne znam moliti? Si slišal? Jaz, nekdanji duhovnik, ki bi moral biti človek molitve, moram priznati, da ne znam moliti. Ne misli, da sem pozabil besedila. Ne, besede so mi na jeziku, toda ne poznam več duha molitve, njene vsebine, zato so mi besede prazen zvok, ki ne najde odmeva ne pri Bogu ne v mojem srcu.“

„Moliti ni treba znati, ampak hoteti.“

„Ne morem hoteti. Ni mi dano. Čutim, kako mi je Bog odtegnil milost. Čutim, kako njegova roka počiva na vseh stvareh in jih vzdržuje, od navadnega črva in mušice do svojih angelov, mene pa je prezrl. Zanj ne obstajam, zanj sem nič, praznina.“

„Zato tudi do njegovih stvari nimam pravega odnosa in mi je vse odveč. Odveč so mi ljudje, ki jih srečujem, odveč so mi kraji, po katerih se vozim, odveč mi je moje telo in ves sem samemu sebi odveč. Ti tega nisi doživel in ne moreš razumeti. Saj ne moreš

vedeti, kako je človek sam. Sam, kakor zablodeli svet, ki ni povezan ne z nebom ne z zemljo, ne z Bogom ne s človekom, sam in izgubljen kakor izobčenec. Saj sem izobčenec. Izobčenec od vsega začetka, pa tega dolgo nisem vedel.“

„Nisi vedel, praviš. Če zdaj veš, je to samo znamenje, da si začutil božjo roko na sebi, ki te ni nikoli izpustila, čeprav je ti v hrupu, v katerega si se vrgel, nisi čutil.“

Glej, Željko, najprej se mora tvoja duša otresti vsega zunanjege, minljivega, na videz privlačnega. Postati mora kakor očiščena prazna posoda, ki jo bo napolnila božja ljubezen. Zdaj imaš samo to nalogo, da potrpežljivo čakaš. Čakaj, da se bo drobna iskrica, ki je že v tvojem srcu, čeprav je še ne čutiš in se ne moreš ob njej greti, da se ta drobna iskrica počasi razgori, da si plamenček opomore in ti bo zasvetil v tvoj mrak in brezcilnost. Tudi to čakanje naj bo molitev.“

„Preveč v prisposodobah govoriš. Povej mi določneje, kaj naj storim?“

„Pojdi nekam, kjer je mir in tišina. Pojdi v Pleterje ali v Stično. V miru in samoti moli in Bogu prepusti, kdaj bo vera v tebi znova oživela in te bo upanje preplavilo kakor osvežujoča luč, da bo tvoje srce zopet zmožno ljubiti Boga in vse, kar je njegovega.“

Nastal je molk. Prekinil ga je Zdravko čez nekaj časa:

„Željko, prijatelj, veliko prošnjo

imam. Še enkrat bi se rad spovedal. Čutim, da je moj odhod bližu.“

„Le kaj ti je zdaj prišlo na misel, Zdravko! Saj si še dovolj pri moči.“

„Ob tvojem prijateljstvu, Željko, sem se nekoliko razživel, toda moči me zapuščajo. Čutim. Spovedal bi se rad.“

„Toda zdaj, ponoči? Kam naj se pa tvoja sestra obrne? Saj nimaš telefona, tvoja sestra pa menda avtomobila ne zna voziti. Misliš, da bi jaz moral po koga?“

„Ni treba nikamor. Željko. Saj si ti pri meni. Spovej me in mi daj odvezo. Saj bo poslednjič. Dneva, mislim, ne bom dočakal.“

„Zdaj se ti pa blede, Zdravko! Si pozabil, kako je z menoj? Nisem več duhovnik, si na to pozabil?“

„Si duhovnik, Željko. Sam veš, da si. Tudi veš, da me boš veljavno odvezal.“

„Toda ne smem, Zdravko!“ je skoraj zavpil Željko ves blede in razkačen. „Rotim te, ne zahtevaj od mene kaj takega. Dobro veš, da že dolgo na vse to nič ne dam.“

„Ne samo, da smeš dati odvezo, celo dolžan si jo dati ob zadnji uri. Ta pa je tukaj. Ob smrti, ki se je usedla na rob moje postelje, mi vendar ne boš odrekel zadnje tolažbe, Željko. Saj ni dolgo, ko sem se spovedal. Toda čim bliže je slovo, tem bolj mi prihajajo na misel Jezusove besede iz Razodetja: Zoper tebe imam, da si opustil svojo prvotno ljube-

zen. Če se ne spreobrneš, pridem in premaknem tvoj svečnik z njegovega mesta. Glej, Željko, jaz sem vseskozi bil ta premakljivi svečnik. Gospodov duhovnik, ki mu je njegova prva gorečnost pomalem, a stalno usihala in zdaj ob zadnji uri ležim tu na postelji praznih rok. Tako malo sem dobrega storil v življenju, da za služim, da bom premaknjen s svojega mesta.“

„Če si ti premakljivi svečnik, sem pa jaz temeljito premaknjen svečnik. In ti zdaj zahtevaš, naj jaz, nevreden, spovem tebe, vrednega!“

„Samo Bog ve, kdo je vreden, kdo nevreden, Željko. On tudi ve, koliko je kdo trpel. Jaz sem malo trpel, ti si veliko več prestal, zato si po trpljenju Gospodu bližji.“

„Ko bi slutil, da boš kaj takega želel od mene, ne bi prišel k tebi. Saj to je blaznost, kar zahtevaš od mene.“

„Ne blaznost, storil boš veliko dobro delo. Okrepčal me boš in potolažil.“

NISEM VREDEN

Ne morem razumeti,
kako zlato in blato
se moreta sprijeti.

Ne morem razumeti,
kak nedolžna lilija
more v gnoju zacveteti.

Ne morem razumeti,
kako se moreš ti z menoj
združiti, Bog presveti.

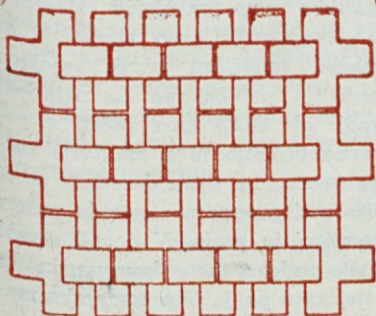
Štefan Steiner

„Jaz tebe potolažil?“

„Pravzaprav ne ti, on me bo potolažil, v čigar imenu mi boš dal odvezo. Saj boš samo orodje, to dobro veš. Potipaj moje roke, ki jih ne čutim več, in se prepričaj, kako se mi življenje izteka. Prosim, Željko, prijatelj, poslušaj me. Zadnjič sem bil pri spovedi...“

Željko je z divjo jezo v srcu poslušal Zdravka, gabile so se mu vse okoliščine, ki so privedle do tega trenutka, najbolj pa se je jezil nase, zakaj je prišel semkaj, da mora zdaj poslušati te ničevosti, ki se jih obtožuje njegov prijatelj, edini človek, ki mu je še ostal, in še ta ga sedaj izrablja.

Ko je Zdravko spoved končal, bi mu Željko najraje zabrusil, ali je bil sploh potrebno, da se muči s takimi malenkostmi, ko pa je videl solzo v Zdravkovih očeh, videl njegov shujšani obraz in vdrete oči, je brez očitkov izgovoril besedilo odveze.

Med nami v Argentini

Balantičev večer v Našem domu

Šola Franceta Balantiča v Našem domu v San Justu je ob 45-letnici pesnikove smrti pripravila v soboto 13. avgusta Balantičev večer z mottom: „France Balantič — 45 let bakla nema.“ Program je povezovala Ema Poglajen; po pozdravu predsednice Našega doma Ljube Lipušček je razmišljala ob Balantičevem verzu „Dobil sem svoj dom na tujem“ voditeljica Balantičeve šole Angelca Klanšek, arh. Jure Vombergar je glosiral vezi svoje družine s pesnikovo družino in izpovedal svoj pristop k dožemanju Balantičeve poezije, izbor Balantičevih pesnitev pa je izvajala mladina, sedanji in nekdanji učenci šole, ki nosi pesnikovo ime, v režiji Frida Beznika, sanjuški mladinski zbor pod vodstvom Andreja Selana je iz ozadja pel zvočno zaveso, sceno pa je izdelal Tone Oblak. Bil je lep spominski večer s poklonitvijo šole svojemu zavetniku, pesniku in mučencu.

XIX. pevsko-glasbeni večer

Zvezna odbora mladinskih organizacij SDO in SFZ sta priredila v soboto 20. avgusta v veliki dvorani Slovenske hiše svoj 19. pevsko-glasbeni večer. Napovedovala sta program Emil Urbančič in Brigita Cerrar. V 1. delu sporeda so se zvrstili nastopi basista Luke Debevca, kitarista Borisa Žužka, novega mladinskega zbora iz San Martina (pevo-

vodja Janez Mežnar), orkestra rock'n polka, pianistov Ivana in Andrejke Vombergar ter mladinskega zbora iz Slomškovega doma (pevovodja Jic. Tine Selan). V 2. delu so nastopili deklška skupina s Pristave (pevovodkinja Anka Gaser), kitarista Miha Klemen in Evgen Klemenčič, pristavski mladinski zbor (pevovodkinja Anka Gaser), orkester Iskra, združeni fantovski zbor in mladinski zbor iz San Justa (pevovodja Andrej Selan). Za sklep je vsa dvorana zapela mladinsko himno „Slovenska smo mladina“. Sceno je izdelal Jože Urbančič. Posamezne točke sporeda so bile seveda različne po izvoru, umetniški vrednosti inakovostni izvedbi. Škoda, da del mladega občinstva z balkona — iz leta v leto — ne kaže primerne obnašanja.

Romanje v Lourdes

Slovinci v Argentini smo v nedeljo 21. avgusta opravili vsakoletno romanje v cerkev luške Matere božje v Santos Lugares. Z letošnjim romanjem smo zaključili Marijino leto. Izredno prijazno vreme je omogočilo množičen obisk rojakov. Spored je potekal po že ustaljeni navadi: ob 15.30 smo začeli s pozdravno pesmijo in z molitvijo rožnega venca. Po dveh desetkah se je začela viti procesija v gornjo cerkev ob molitvi in petju. V gornji cerkvi so (bile najprej) pete lavretanske litanijske, nato pa je bila romarska ma-

ša za žive in umrle rojake v Argentini. S prelatom dr. Starcem so somaševali Jože Guštin, Marjan Bečan in dr. Edo Škulj. Opravilo je vodil diakon France Šenk. Drugi dušni pastirji so spovedovali. Petje je vodila pod vodstvom Ivana Rodeta skupina fantov in mož, orglal pa je organist Gabrijel Čamernik. Dr. A. Starc je pri pridigi priporočil 3 sklepe ob koncu Marijinega leta: da bi Marijo častili res vsak dan, da bi redno molili angelovo češčenje in rožni venec ter da bi vsako leto obnavljali osebno, v družinah in v skupnosti posvetitev presvetemu Jezusovemu Srcu in brezmadežnemu Marijinemu Srcu. Po pridigi je vsa cerkev zmolila posvetilno molitev. Obhajilo je delilo 7 duhovnikov. Za sklep smo vsi zapeli zahvalno pesem in Marija skoz življenje.

Iz naše kronike

3. avgusta je na sestanku Zveze slovenskih mater in žena v Slovenski hiši ob okrogli mizi vodila pogovor Marjana Batagelj: „Ali šeujemo v naših družinah?“

7. avgusta je bilo v Slovenskem domu v San Martinu žegnanje s celodnevним slavljem: maševal je prelat dr. Alojzij Starc z dušnim pastirjem dr. Juretom Rodelom in s prof. Francetom Bergantom, nato je bilo skupno kosilo in potem družabno-kulturni program.

Na mladinskem sestanku v Slovenski hiši je govoril mladim žic. Milan Magister o nekaterih pojavih v sedanji Cerkvi.

Po vseh krajevnih domovih je bilo praznovanje otroškega dne.

13. avgusta je gostovalo gledališče s Pristave v Hladnikovem domu v Slovenski vasi s spevoigro Kovačev študent.

14. avgusta je bil mladinski dan v Slomškovem domu.

26. avgusta je bil v Slovenski hiši 7. kulturni večer SKA: okrogla miza o vprašanju slovenstva v Argentini v očeh druge generacije. Govorili so duhovnik Jože Bokalič, Marjan Adamič, dr. Katica Cukjati in lic. Andrej Rot.

27. avgusta je ZSMŽ priredila srečanje v kuhinji Slovenske hiše.

28. avgusta je bil mladinski dan v Slovenskem domu v Carapachayu.

V Slomškovem domu je vodil pogovor o slovenstvu naših otrok in mladine arh. Jure Vombergar.

27. avgusta je gostovalo Pristavsko gledališče v Našem domu v San Justu. Spevoigra Kovačev študent je bila v režiji Mihe Gaserja, s klavirsko spremljavo Anke Gaser in s sceno Toneta Oblaka.

31. avgusta je na duhovniškem sestanku v Slovenski hiši govoril dr. Edo Škulj o slovenski cerkveni glasbi.

13. avgusta je bilo na stadionu Velez Sarsfield sklepno slavlje Marijinega leta buenosaireske nadškofije. Med 7. izseljenskimi skupinami je bila tudi slovenska s podobo Marije Pomagaj, narodnimi nošami in drugimi rojaki.

KJE JE KAJ

LETO 55

OCTOBER 1988

JANEZ PAVEL II.	Ob desetletnici nastopa Janeza Pavla II. (Božidar Fink)	449
10 LET PAPEŽ	Pred 10 leti je bil izvoljen papež Janez Pavel II. (Silvester Čuk)	453
	Življenje papeža Janeza Pavla II. (André Frossard)	456
SHOD	Izjava II. katoliškega shoda Slovencev v Argentini o naših domovih, organizacijah in ustanovah	459
IZ SLOVENIJE	Oznanjevanje v Cerkvi na Slovenskem po letu 1945 (Janez Grič)	461
VERSKI ČLANKI	Rožni venec (Lojze Kozar)	471
	Kaj bi nam Baraga povedal danes? (Andrej Pirš)	473
	Laiška duhovnost (Alojz Rebula)	475
IZ DNEVNIKA ŠOLSKE SESTRE	In življenje teče naprej... (France Pernišek)	480
	Slovenske šolske sestre v Argentini (s. Valtruda Levec)	485
POGOVORA	Pogovor z bratom Stankom Žakljem o družbi Jezusovih malih bratov (Jože Škerbec) ..	488
	Pogovor s Tomažem Mavričem o njegovem delu v fari Brezmadežne v Torontu (Jože Škerbec)	492
ZA MLADINO	Spolnost pred poroko: ovrednotenje razlogov (Dietmar Rost-Janko Bohak)	496
V DRUŽINI LEPOSLOVJE	Vzgoja za uživanje (Gerhard Hauer)	498
	O, vodi me, dobrotna luč (John Henry Neumann)	platnice
	Jože Krivec: V lepih dneh, Jesen, Hrepene-nje 460; Razočaranje	484
	Slovenska zastava (Mirko Kunčič)	470
	Valtruda Levec: Farna cerkev, Spominčici Bratom v tujini	474
	O naši tiskani besedi	479
	Premakljivi svečnik (Lojze Kozar)	503
	Nisem vreden (Štefan Steiner)	504
IZ KRONIKE	Med nami v Argentini	509

AÑO 55

OCTUBRE 1988

Uvoženo iz Slovenije Malo za šalo . . .

Zgodovinarji ponarejajo preteklost, ideologi prihodnost.

— — —

Vsi veliki načrti propadejo, če jih izvajajo majhni ljudje.

— — —

Napredek mora biti zelo težak, ker potrebuje toliko nosilcev napredka.

— — —

Delavci so pošteni. Nikomur ne bodo ostali dolžni.

— — —

To, kar slišite, je še le šepetanje ljudstva.

— — —

Tudi v Severni Ameriki je komunistična partija — in česa jim manjka?

— — —

Pred vojno smo imeli kapitaliste in siromašen delavski razred. Po vojni smo kapitaliste pregnali.

— — —

Imamo takšno vodstvo, kakršno se je izbralo.

— — —

Boks in politika nimata nič skupnega: pri boksu si za nizke udarce izključen.

— — —

Kadar vlada pade, se ljudstvo pobere.

— — —

Najprej jih imamo na grbi, pozneje v bronu.

— — —

Odhod ene nesposobne garniture je odlična priložnost za prihod druge nesposobne garniture.

„Tone se preživlja v naši domovini z rokami.“

„Kaj pa dela?“

„Na kongresih ploska.“

— — —

V prodajalni divjačine.

Stranka: „Ta zajec ima v sebi preveč krogel.“

„Pa vzemite tega: ta si je žile prerezal.“

— — —

Ona: „Baje se zgodi največ nesreč v kuhinji.“

On: „Ja, in jaz jih moram vse pojesti.“

— — —

Mali golobček je spet ponesnažil gnezdo, pa mu pravi mama: „Zdaj je pa že čas, da greš potrebo opravljat na bližnji spomenik.“

— — —

„No, kakšno se ti zdi to vino?“

„Hm, ja, malo olja vanj, potem pa solate noter — moram reči, ne bi bilo slabo.“

— — —

Na nekem nagrobniku je pisalo: „Draga Micka, moje solze te ne bodo oživele. Zato neprestano jokam.“

— — —

„Ko sem se poročil s teboj, sem bil res neumen.“

„Najbrž, samo jaz sem bila tako zaljubljena, da tega nisem opazila.“

— — —

„Pa mislite, da vaš mož res ne bo pozabil zaliti vsak dan rož, ko boste vi odpotovali?“

„Gotovo ne; predobro ve, kaj je žeja.“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual No. 90877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1988: A 200.- in izdatki za pošto; drugod 27 USA dolarjev. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovena (dr. Luis Starc); director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nac. de la Prop. Intelectual No. 90877. — Talleres Gráficos "V i l k o" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.